

I. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JANUÁR 6.

Szerkesztési iroda: IV. Beáta-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ..... 16 korona.
Félévre ..... 8 korona.
Negyedévre ..... 4 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is eszolandó.

GRÓF ZICHY JENŐ.

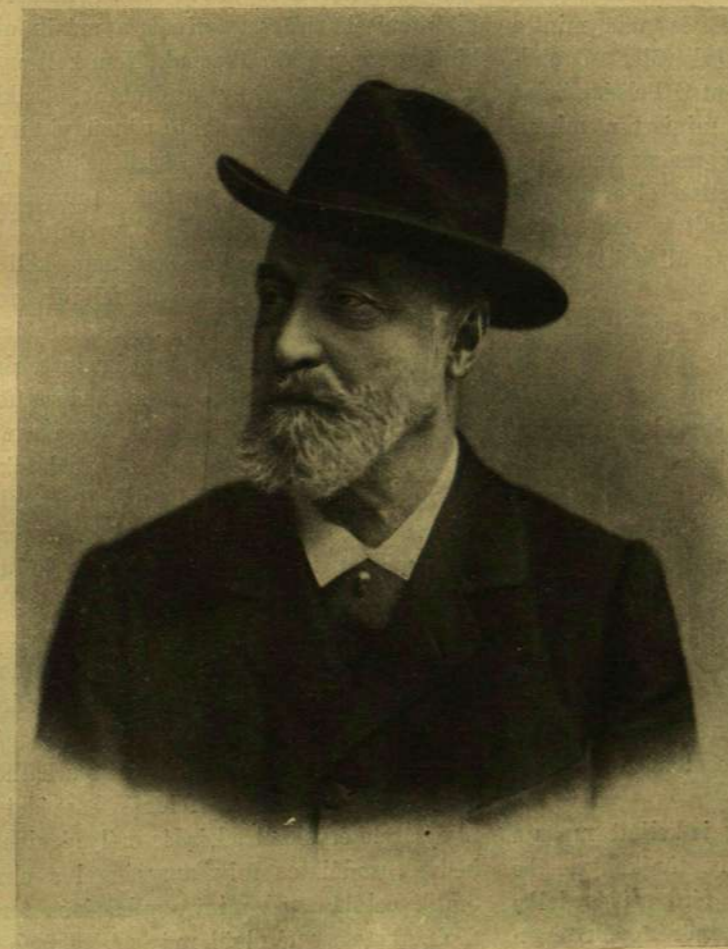
1837—1906.

GRÓF ZICHY JENŐT sokkal kevesebbre értékelte életében a közvélemény, mint a mennyi őt belső tartalma szerint megillette. Nem tudott nagyozni, s annak következtében nem kerestek semmi nagyobb szerűt se alkotásaiban, se felfogásában, se pedig céljaiban. Az ő vidámra hajló természete mellett még csak komolykodni sem tudott s azért lekicsinyelték igazán komoly dolgait is. Az ipar fellendítéseért egy vagyont áldozott, még abban az időben, a mikor teljesen árvaságban leledzett a magyar ipar, különösen annak az a része, mely a művészettel rokon. Azt mondták rá, hogy különös szeszély az egész. A vagyoni áldozaton felül járt, kelt,

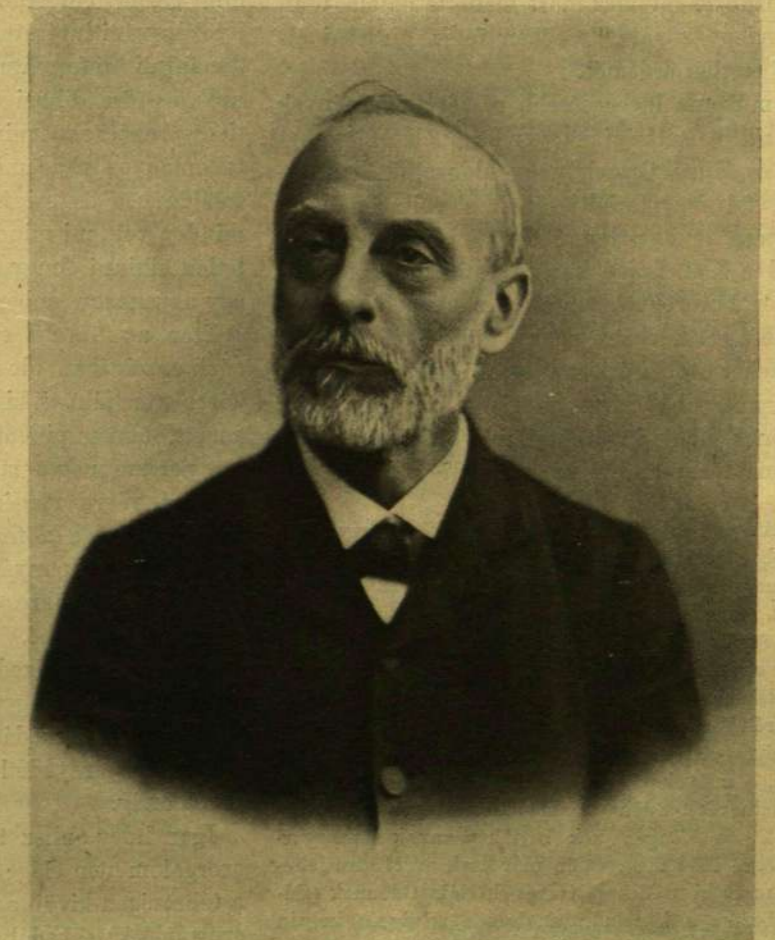
agítált, kiállításokat rendezett, hogy lendítsen valamit az ipar ügyén. Annak tulajdonították, hogy nyugtalan vére van. Pedig atyja fél annyit sem tett az osztrák iparért s úgy ünnepelték Bécsben, mint a császári székváros egyik leg-érdemesebb fejlesztőjét.

Élete utolsó éveit annak a nagy feladatnak a megoldására fordította gróf Zichy Jenő, hogy fölkutassa és összegyűjtse mindazokat az emlékeket, melyek őseink ázsiai történetére vonatkoznak. Törhetlen erélyvel, akadályokat nem ismerő elszántsággal fogott ehhez a feladathoz is. Esztendőkön át nem érdekelte semmi egyéb, csak a mi erre vonatkozik. Nemesak bele tudott melegedni ebbe a munkájába, de teljesen fel tudott olvadni benne. Összegyűjtötte s áttanulmányozta az egész világirodalmat, a melyben erre vonatkozó adatokat remélt. A perzsa, ör-

mény és arab írókat csak úgy ismerte, mint a görögöket és a rómaiakat s könyv nélkül tudott minden sort, melyben a magyarok eleiről a kortársak megemlékeztek. Aztán átkutatta az egész archeológiát és az egész ethnografiát, a mennyiben azok vonatkozásban vannak a magyarsággal. S így felkészülve kétszer utazta be Ázsiának mind ama helyeit, a hol eleink megfordulhattak valaha hosszab bolyongásaik alatt. Ázsia belsejéből átment a kínai birodalmon keresztül egész Pekingig, abban az időben, a mikor európai utazó előtte még nem tette meg ezt az utat. S lekicsinyelték még ezt a vállalkozását is. Azt hozták fel ellene, hogy csak azért kereste a magyarok ősi dolgait, mert a Zichy-család rokonságát az ősi Zich-néptörzsszel így vélte nyilvánvalóvá tenni. Holott pedig, ha ez lett volna is a motivuma, nem annak kisszertiségét

GRÓF ZICHY JENŐ.

Emlékei fényképei

HEGEDŰS SÁNDOR.

HEGEDÜS SÁNDOR DOLGOZÓ SZOBÁJÁBAN. — Leánya, dr. Navratil Deszné fülvétele.

lett volna szabad nézni, de a czél nagyszerűségét, melyet maga elé tűzött.

Ha gróf Zichy Jenő egyszerű polgárembernek születik is, tiszteletre méltó nevet hagyott volna maga után, ama nagy feladatok révén, a melyeknek buzgó, fáradhatatlan munkása volt. De ő előkelő családból, gazdagnak születvén, érdeme csak annál nagyobb. Mert több volt a kísértés, mely eltántoríthatta volna a czélok szolgálatától, melyeket maga elé tűzött. A közönséges emberek munkájához hasonlítva az övét, deréknek, kiválóknak kell azt mondani. A maga társadalmi osztályához tartozó férfiakéhoz hasonlítván működését igen keveseket fogunk találni, a kik annyira a köz szolgálatában éltek volna, mint ő.

Gazdagította irodalmunkat a munkáival, melyek figyelmet keltek a külföldön is s egy szép és értékes múzeummal gyarapította a nemzeti vagyont, melynek egybegyűjtése uradalmaknak sok évi jövedelmét emésztette fel. Ez bizonyoságot tesz most mellette halála után s minden szónál ékebben fogja hirdetni el-évílhetetlen érdemét.

E múzeum legbecesebb részét a festmények képezik. A két régi magyar festőnek, Mányokynak és Kupeczkynek nagy áldozatok árán kutatta fel megmaradt képeit s voltaképp az ő gyűjtése az egyetlen ebben a nemből. Azonkívül a XVI. Lajos korára vonatkozó ereklyéket és butorokat gyűjtötte szenvedélyvel. De ezeknél becsesebbek azok a különböző tárgyak, melyeket utóbbi ázsiai utjáról hozott haza.*

Legnagyobb érdeme mégis az volt gróf Zichy Jenőnek, hogy ingathatatlán volt a magyarságában, törhetlen a haza iránti szeretetében.

* E múzeumban van nagybátyjának, a Görgei által 1848-ban halálra ítélt gróf Zichy Jenőnek híres díszmagyar ékszere is. Ez az ékszer 22 gombból állott, mindegyik gomb egy gyémánt-solitára, s mindegyiknek ára 10,000 forint volt. Tudvalevő, hogy e gyémántok 1849-ben a debreczeni kormány őrzésében voltak s gyanu merült fel, hogy azokat kicserélték. Később a török kormány kezébe jutottak, a mely visszaadta azokat a családnak — két gomb híján, a melyek elveszték. A halálra ítélt Zichynek keresztnevét „Ödön” alakban tartotta fel a történelem. Pedig „Eugén”-nek hívták s annak a magyarban Jenő felel meg. Ödön már csak azért sem lehetett, mert hisz édes testvérét hívták Ödönnek (Edmund-nak). A kápolnán, melyet a kivégzés helyén „az osztrák császár” emeltetett, helyesen van írva a név a homlokzaton ebben a formában: „Eugenio, e Comitibus Zichy.”

A haza neve örökkön élt az ajkain — még közönséges köszönése is az volt: „éljen a haza” — s a magyar hazának képe ott élt a szívében.

Bár sok olyan hű, önzetlen és igaz fiat adta Magyarországnak a Mindenható, mint a mielő gróf Zichy Jenő volt!

HEGEDÜS SÁNDOR.

1847—1906.

1865-ben ősszel Erdélyből, melynek, mint már megirtam egyszer, sok becses természeti szépsége van, de mégis talán legbecesebb kincse az országútja, mely Magyarország felé vezet, egy czingár, szokatlanul vézna fiú jött az egyetemre, kiben az a remény és törekvés élt, hogy itt az anyaországban kenyeret adó pályát szorít ki magának.

Most negyvenegy év múlva meghalt ez az egykori ifjú a saját Hunyadi-téri palotájában, mint gazdag ember, mint sok közgazdasági és jótékonyági intézetnek elnöke és tagja, mint a dunántúli református egyházkerület főgondnoka és főrendiházi tag, mint ő Felsője belső titkos tanácsosa, mint volt miniszter, mint a tudományos akadémia tagja, magas rendjelek tulajdonosa és szinte lehetetlen elsorolni, mi minden volt, mi mindent csinált és szinte lehetetlen elhinni, hogy ezeket az állásokat mind egy ugyanazon ember töltötte be.

Igen, a *százkezes* ember halt meg itt a félkezes országában (de abban a félkezesben is a kártyát tartják), a ki valamennyi kezével dolgozott, soha se pihent, mert soha el nem fáradt, egy percze meg nem állt, mindig sietett.

Most végre megérkezett és pihen, a kezei mozdulatlanok, a finom agyszerkezet, mely e körte alaku koponyájában szédítő munkát végzett, megállt örökre. Hegedüs Sándornak nincs semmi dolga többé.

Érdemes elmélkedni a tüneményes pályafutáson, mely e negyvenegy év közé esik. Méltó arra, hogy példaadás legyen, mire viheti az embert az ernyedetlen szorgalom és a lázas munkásság.

Igaz, hogy ehhez tehetség is kellett, maga a szorgalom nem elég; e vékony, törékeny testbe a tehetségen kívül egy erős férfi szívós lelke szorult. Az akadályok és göröngyök éppen nem feszélyezték, sőt acélozták útja közben. Azonfelül szerencse is kellett. Hát ez is volt.

A véletlen úgy hozta magával, hogy az ifjú Hegedüs a «Hon»-hoz jutott 1868-ban s később felesége révén Jókainak rokona is lett. Jókai népszerűsége teljes verőfényében ragyogott akkor s megaranyozta a körülötte lévőket is. Az, hogy valaki a «Hon» munkatársa, már elég ajánló levél egy-egy kerületben, hát még ha a Jókai-családhoz tartozik? Abrudbánya 1875-ben felküldte a parlamentbe. Éppen a legjobb időben ő rá nézve. A szavaló parlamentek aerája alatt tönkre mentek az ország pénzügyei. A nagy ideálisták mindenre gondoltak, csak a nervus rerum-ra nem. Ott voltunk a «Lánchíd garasok» szomorú szerepénél. A megriadt államférfiak szeméről leesett a hályog és most már kétszeres gőzerővel vetették magukat az államélet közgazdasági kérdéseire, melyeket eddig elhanyagoltak, rábizván azokat a jó Istenre, hogy jó terméseket adjon. Szóval a régi e tekintetben naiv parlamentek hitében a legfőbb, sőt az egyedüli közgazdasági faktor a májusi eső volt.

Mikor Hegedüs bejött a Házba, akkor kezdett átfordulni a magyar politikai tevékenység erre az elhanyagolt térre. Csakhogy az volt a baj, kevesen értettek hozzá. Lónyai Menyhért és az ifjú Széll Kálmánnal újszólóval kimerült a névsor. S ezeket is úgy nézték társaik, mint valami kivételes csodálványokat, a kik be vannak avatva megfoghatatlan misztériumokba. A közlekedési miniszter, Péchy Tamás nem röstelkezett például kérdezősködni, hogy mi voltaképpen az az appropriáció? Egy oszlofeneczián tartott beszédében, hogy a sok államadósság a legbiztosabb fentartója az államnak, mert a hitelezők aztán nem engedik az államot elesni.

Képzeltetni, milyen könnyű lehetett ebben az időben érvényesülni a tettvágyó, fúrge Hegedüs Sándornak, ki jogi tanulmányai közben a közgazdasági ismeretekre fektette volt a fősúlyt s ugyancsak a lapnál is az akkor még sokkal primitívebb közgazdasági élet napi mozgalmairól és hullámzásáról vezetett rovatot. A fiatal honatya ennél fogva nem mint «golya» került be a Házba, hanem egyszerűen mint agur. Újja sima és kellemes. Az egyik oldalon az elismerés és a kitüntetések virágai nyílnak, a másik oldalon kincses bányák kínálkoznak. Nem kell az arany után futnia, az arany fut ő után. Csakhamar előadója lesz a mindenható pénzügyi bizottságnak, delegátus, komoly kérdésekben felfőrdő, vagdalkozó szónoka a pártnak, és minden, a mi lenni akar, sőt a mi nem is akar lenni. Mert az egyes parlamenti pozíciókat nem kell apródonként elérnie, nem ő nyul feljűk, azok tapadnak hozzá. A bankok és biztosító intézetek, a részvénytársaságok sietnek őt igazgatóságukba beválasztani, hol irányító működést fejt ki. Száz kézzel látszik dolgozni. Gyakran látni őt az előadói székben nehéz javaslatoknál, a mikor minduntalan felelnie kell a felhozott kifogásokra, félig odafigyel, de egyszermind vezércikket ír a lapnak, közbe minduntalan kihívják a folyosóra, valamelyik intézettel keresik, egy aláírására van szükség, hirtelen megérti, odakanyarítja nevét s visszairamodik a terembe, pillanatnyira elhagyott előadói székébe; útközben futva informáltatja magát, mit mondtak addig, míg künn volt s a katedrába felugorva, egy esetleg félórás beszédet hevenyész, tele érvekkel, a kérdés mélységeibe ereszkedve, csodálatos folyékonyasággal s elmével ömlik belőle a szó, mint egy bőséges forrásból a vizzuhatag, aztán leül, még a felhangzó tapsra se ügyelve, folytatja nagy kusza betűivel a vezércikket ott, a hol elhagyta.

A gazdasági kérdésekbe mind jobban belemelegszik s roppant elfoglaltsága mellett még az irodalommal is ráér foglalkozni, a bankkérdésről, a cukor- és szeszadóról figyelemreméltó tanulmányokat ír, melyekért az Akadémia is tagjai közé választja 1885-ben. Tekintélye, sulya szakadatlan folytonosságban nőtt s gyökereit mind-mind mélyebben és szélesebben eresztette be a magyar társadalomba. Nemesak ott dolgozik egész odaadással, a hol pénzzé válik a verejték, hanem a nobile officiumokat is lelkesedéssel és odaadással végzi a hírlapírói nyugdíjintézet, a református egyház körül és egyebütt. Okos ember volt. Tudott Balassa Menyhértnek arról a mondásáról, hogy: «Egy vár nem vár; azt elfoglalhatja az ellenség és vége, hanem ha valakinek sok vára van, az azokból ki-kitörhet és visszafoglalhatja az elvesztettét.»

Természetes, hogy ilyen ember nem maradhatott sokáig Abrudbányán. 1884-ben szülővárosa, Kolozsvár választotta meg képviselőjének s jól járt vele, mert azóta Hegedüs Sándor sok fényes dolgot szorított ki a «kincses» városnak, melynek kevély mellékneve már-már furesaságnak látszott a rohamosan fejlődő Nagyvárad szomszédságában.

Árnyéka még a liliomnak is van. A Szapáry regime alatt és később, mikor már felszaporodtak a stréberek a Házban, kitört nem egyszer az irigység, a már akkor dús gazdag ember hírében álló Hegedüs ellen, sokan támadták őt és a pártot ő miatta a «közgazdasági tevékenységért», (mi eleinte érdemszámba ment, időnek fordultával gáncs lett). Magában a szabadelvű pártban is felhangzott néha a panasza, hogy miatta és a hozzá hasonlók miatt vesztí el a párt népszerűségét. És milyen ügyes politikus volt Hegedüs Sándor, az mutatja leginkább, hogy mikor aztán a Bánffy-korszak végnapjaiban az egész párt népszerűsége teljesen tönkre ment, csak egyedül Hegedüs Sándor maradt belőle népszerű és Széll Kálmán az egyik legfontosabb miniszteri tárczát, a kereskedelmet bizta rá 1899-ben.

Ez volt pályájának zenitje, de sajnos, igen rövid ideig vitte e tárczát arra nézve, hogy tehetségeit kifejtthesse. Általában szerencsétlensége e tárczának, hogy rövid életű gazdái vannak, kik a mit kezdenek, nem fejezhetik be. Csak konturokat látunk. Konturok és mindig csak konturok. Az utóbb jövő letörli ezeket és újakat kezd. Minél fogva kereskedelmi minisztereink után rendszerint alig marad egyéb, mint egy nevikre elkeresztelt hajó az Adria vizein.

Emelkedő pályája 1902 tavaszán történt lemondása óta kezd hajlani. A Tisza István-féle választásoknál kibukik a képviselőségből is Kolozsvárott, — de a református főgondnoki állásból legott belép a főrendiházba. Ime a személyes közvélemény, mely egykori kedvenceivel az egész vonalon rutul elbánt, Hegedüs Sándorral még sem birt, mert több vára volt, a hol a lábát megvetette s a honnan minden pozícióját megint visszanyeri, míg végre szinte váratlanul jött a halál s egyszerre valamennyi váraiból kiragadta.

Hasznos ember volt, mély részvét kísérté sűrűje a méltó rá, hogy a nemzet a jelesek soraiban őrizze meg emlékét. M—th K—n.

ELNÉZLEK...

Elnézek, édes feleségem,
Olykor, hogy észre sem veszed.
Oh, hányszor nézlek úgy titokban:
Nem ejt-e titkos könnyet a szemed.

Mikor mi egymást megszerettük,
Szívünk beh szép jövőt remélt!

Oh, nem ismerted még te akkor
Az én sorsom kegyetlen istenét.

Csak azt érezted: hi szerelmem,
Száz dalom, álom csalogat...
S velem jöttél és nekem adtad
A legvirulóbb ifjúságodat!

Más párokkal járt víg szerencse,
Gondtalan, édes szerelmem!
A tőrés komor templomában
Imádkoztál te értem, hitvesem.

De nem sirám volt a fohászod,
Oly tőrés volt, mely másolyog;
Lemondó anyni kedvtelésről,
Mít úgy imádnak gyöngé asszonyok.

És évre év úgy szállt felettünk
S ma is küzdünk, mint valaha.
Fészünkbe fényt más nem varázsol,
Csak szíved lángja, szemed sugara.

Oh, biztató csillagszemednek
Sugárát hogy úgy oszthatod!
Gyerkőcseink szemébe bóbó
Egy-egy mennyszába fénye juthatott.

De nem gondolsz-e úgy titokban
Fény hűnyására, éjre te?
Nem arra gondolsz-e ha kérded,
Hogy ma is mint rég, úgy szeretlek-e?

S nem hűtlenség-e tán szerelmem,
Ha ma is úgy szeretlek én?
S tán azt szereted, a ki voltál
Az ifjú álom eltűnt idején?!

Vagy érzed: a hogy most szeretlek,
Akkor is úgy szerettelek...
Nem a tünékeny ifjú bájért,
Másért! Mít évek el nem törlenek!

Mi az? Nem tudom én, csak érzem:
Valami szentül tisztá, nagy...
Csak az voltál te nekem akkor
S ma is csak az vagy és az csak te vagy!

Telekes Béla.

A KIS ALMÁSI JÓSKA.

Ismerem egy szép, barna asszonyt,
Ottan lakott az alsó végen;
Piros rózsák nyíltak arcán,
Öröm sugárzott két szemében.
Ha arra jártam, mindig egyre
Tévedt ki bárhonnan beszédje:
Jóskánk legelső volt a vizsgán,
Tanító úr úgy megdicséerte!
Itt majd bevégzi a hat évet,
Aztán Miskolcra is beadjuk.
Ha jól tanul, pap lesz belőle,
De szép is lesz az! Úgy-e apjuk?!

Ősszel, midőn a nagy városban
Kenyer és hír után futottam,
Levél jön egyszer kis falumból;
Én felbontom s boldog-nyugodtan
Olvasni kezdem, hogy mi újság:
Két kézfogó is volt a héten
S meghalt a kis Almási Jóska,
Ki ott lakott az alsóvégen!
Kiejtem az írást kezemből,
Én Istenem, ilyen az élet,
Szegény, szegény szép barna asszony
Egy álmod volt csak: semmivé lett!

Egy sirba hajló, sápadt asszonyt
Láttam minap a temetőbe,
Egy kis kereszt mellé lerogyva
Féjő panaszszal azt zokogta:
Pedig pap lett volna belőle!

Miklós Elemér.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Úgy értettem, hogy ha talán bérbeadná méltóságod a birtokot.

— Ugyan hagyjon békét! Kinek adjam? Zsidónak? Az kizsarloja a földet. Kereszténynek? Az nem zsarloja ki, de a bért sem fizeti meg.

— Volna csak enyém ez a két pusztá! — sóhajtott Malinka.

— Ne kívánjon olyat, barátom! Örüljön, hogy nincs semmije. A vagyontalanoké az ország, higye meg nekem. Ne kísértse az Isten, Malinka! Hiszen most minden a többségeken fordul meg. Többségről beszél a miniszterelnök és a miniszterelnököt támogató képviselő. Mind a kettő a többségből meríti létét. Többségről beszél a király is, mert a többség szavazza meg neki a rekrutát, a hadi költséget és a czivilistát. A többség az úr s abban egy olyan szám Kopacska Márton, mint Esterházy Pál. Egyik se több egynél. De Kopacska az az előnye van, hogy semmije sincs s ha egyszer össze talál beszélni mind azokkal, a kiknek nincs semmijük, kislül, hogy ők a többség. Félek, hogy észre veszik egy napon és akkor ők az urak, övék az ország. És maga mégis elég könnyelmű, hogy két pusztát akarna! Hát meg van maga bolondulva? Malinka, Malinka, ne legyen haládatlan a gondviselés jótéteményeivel szemben!

Malinka sehogy se tudott tisztába jönni a princípálisával, pedig megfigyelő lévén, váltig igyekezett annak veséjébe hatolni. Hol nagyon okos embernek látszott, hol félbolondnak. Valószínűleg e kettőből volt összetéve. De ez se volt bizonyos. Mikor már egyes vonásokból megkonstruálta az emberét, akkor egy új fölbukkanó vonás halomra döntötte az egész képet.

Ily beszélgetések közt észre se vették, mikor egy völgykatonában előtűnt a hitvány Krapecz falu, fehér szalmafőleles házikóival s fent a dombon hatalmas fenyőfák között a Kopereczky ódon kastély Mária Terézia korabeli mansard fedelével, zöld szalus ablakjaival és kiülő tornyával.

— Itthon vagyunk, barátom. Amott a rezidenciám!

A vakok közt csakugyan király a félszemű; soha még épület nem hatott annyira Malinkára, mint ez a vén fészek, pedig ugyancsak nem volt rajta semmi szépség; az egyik oldalhoz egy dísztelen fészert ragasztottak, a fedelét pedig az új szindely csufította el, melyely itt-ott beföldözött a korhadt részeket. Mégis valami fönséggel látszott uralkodni az üttört-kopott kunyhók fölött.

Csakhamar behajtott a kocsis az udvarra. Az uraságot senki sem fogadta, csak a kos szaladt eleibe, hasonlóan a kutyaéhoz. Az udvaron egy tenyeres-talpas szolgáló egy szép példány ponytot kapart, a mely inycsiklandozó látvány jól esett Malinkának, kinek étvágyát a hegyi levegő megnövelte.

— No, Ancsura, hogy van az asszony?
— A méltóságos asszony ma kelt fel először a gyerekágyból.

— Hát a kis báró mit csinál?
Ancsura félregörbítette a száját, mely majdnem a füléig ért, aztán vállat vont:

— Nézeget a kék szemecskéivel egyet-mást.
— Mit beszélsz, Ancsura? — szólott közbe a báró mohón és vidáman. — Igazán? Hogy nézeget? És mit nézeget te, Ancsura?

— Hát például engem is, ha bent vagyok.

— Ugyan eréd, te golyhó! Van is kit nézni! Hogy téged nézeget, hahaha. Hallja ezt, Malinka? Már a leányokra nézeget a kis kététes Kopereczky.

Rohant fel a lépcsőkön szelesen s meg sem állt, csak az asszony szobájában, a ki még gyöngye volt, a diványon feküdt s Rozália, a komornája regényt olvasott fel neki. A szoba túlsó szögletében a böleső ringott s a kis Kopereczky aludt benne.

— Pszt, ne kopogjon olyan nagyon, — riadt fel Vilma. — Alszik a gyerek. Olvasson Rozália, csak olvasson!

— És te hogy vagy, édesem?

— Köszönöm... és te? Rendbejöttél a főispánsággal?

— Teljesen. Huszadikán lesz a beiktatás.

— Szent Isten, olyan hamar?

— A miniszterelnök kívánta, hogy siessek.

— De hiszen az lehetetlen, — szólta a menyecske elképedve. — A lakást nem lehet addig berendezni.

— Eredj, fölébreszted! Úgy tudsz nevetni, mint egy medve!

— Hallottál te valaha medvét nevetni?

— Ne prészmitálj annyit, eredj már. Majd utána küldöm a fiadat, ha fölébred.

És a nagy brontes ember megjuhászodva, lábujjhegyen tipegett el a kis böleső mellett szobájába, de nem a nélkül, hogy vágygally, szeretettel teli pillantást vessen a böleső belsejébe, hol csipkés vankosokban, kipirult arcozókakkal aludt a gyermek, szemei le voltak hunyva, ajkai körül pajkos amorettek játszadoztak.

Szobájában néhány levelet talált, a legfelül egyet Bontóvárról, a Noszty Pál irásával. Ez érdekelte legjobban.

«Kedves Izrael! — így szólta a levél. — Egy kis baj van Izraelben. A fogadtatás nem lesz olyan, mint reméltük. Ellenfeleink, kik ré-

rendezésről. Egy harmadik egyszerűen azért lépett ki a funkcionáriusok közül, hogy azt mondja, ő nem tud tótul, hát mit keressen a főispán környezetében? Ezt a malicziózus kutyát, bizonyos Weszelyi Tamást jó lesz visszaharapni, el ne felejtésd. Szóval úgy itélem meg a helyzetet, hogy nekünk is tenni kell valamit, egy kis ellengőzt kifejtetni. Hiszen te tudod, hogy megy az ilyen, okos ember vagy (már mi szerintünk), tudod, hogy ehhez pénz kell. Azért hát haladéktalanul küldj biztos ember által kétezer bikát. Szívesen költenék a magaméból, de nekem most nincs. A mi pénzt magammal hoztam, elvesztettem. Itt még a kártyajárás is helyi érdekű — azaz a helybeliek nyernek. Csókold meg helyetted Vilmát és a kis unokámat, stb.»

Kopereczkyt kifárasztotta az olvasás (az

PETYGŐ URAMAT NYILVÁNOSAN MEGINTI A PAP. — Roskovics Ignác rajsa saját elbeszélésehez.

— Egy darabig a vendéglőben lakom, ha a megyeházán nem lehet.

— És én?

— Te itt maradsz, míg ott rendet csinálók. Aztán eljövök érted.

— Atyám hogy van?

— Atyád jó ember, Vilma, ő derekasan viseli magát. Most ott van Bontóváron.

— Hálával tartozol neki, Izrael, nagy hálával. De csak olvasson kérem, Rozália, mert a kicsike felébred, ha nem hallja, hozzá van szokva a folytonos zümmögéshez.

— Mit? — pattant fel a báró harsogó kacajjal. — Így csaljátok a szegény kis Kopereczkyt? A böleső-dal gügyögő hangjait regényolvasásra aquiráló el szegénytől?... Igazán Noszty-vér vagy, Vilma!

Ezen aztán Vilma is elmosolyodott és kikergette urát a szobából.

szint az exfőispánhoz ragaszkodtak, részint pedig azok, a kik a megyében lakó gróf Topsich Jánost óhajtották volna főispánnak, mindent elkövetnek, hogy a közvéleményt ellened hangolják. Elhíresztelték mindenféle bogaraidat s szellemileg, műveltségileg képtelen embernek hirdetnek a főispáni méltóság viselésére. Klikkek szervezkednek, intrikák szövöttek minden vonalon. Hogy mi a czéljuk, nem tudom, nem látom; hiszen voltaképpen nem is tehetnek semmit. Mindamelllett szemmel láthatólag dolgoznak s alkalmasint olyan hideg vagy esetleg csúfságos fogadtatást készítenek elő, mely aztán lehetetlenné tegyen. Hogy nyomást gyakorolnak embereinkre, az világos. A fogadtatásodnál szerepet vállalt egyének egyenkint kezdenek visszahúzódní, egyiknek a lábán tályog támad, a mely miatt nem húzhat csizmát s nem mehet elédbe a küldöttséggel, a másíknak epekövei vannak, otthon kell ülnie, lemond a bankett-

örög Nosztynak hallatlan rossz írása volt, homlokán csurgott a verejték a betűk találgatásától is, de a kitalált tartalomtól még inkább, mikor lecsapta a levelet s véletlenül az átellenes tükörbe esett pillantása, meglátván abban elszontyorodott ábrázatát, ökleivel fenyegette meg a saját enjét: «Hát kellett ez neked, te mamlasz?»

S ehhez még két vagy három más névtelen levél járult, ugyancsak Bontóvárról, mindenféle gunyolódással, fenyegetéssel, hogy a megyébe ne próbálja a lábát betenni, mert így meg amúgy jár. «Szép zabtermésed volt azidén, Kopereczky — végzi az egyik névtelen «jóakaró» — maradj te csak otthon, a jászolnál.»

Elfutotta szeméit a vér. Az ajtóhoz rohant, mely az előcsarnokba nyílt s felszakította. «Bubenik! — kiáltá dühösen. — Hamar a Bubenikot!»

De csak Malinka ült ott az előcsarnokban egy

rozant biliárdon, az útitáskája mellett várakozva, hogy hát ő vele mi lesz?

— Nini. Maga itt van? Ejnye, el is feledkeztem. Micsoda dolog az? Se szobát nem adnak, se semmit? Hol lehet az az átkozott Bubenik?

Kiabálásaira előrohant a konyhából a szakácsné a varecskájával, meg a gránátos termetű Ancura, a ki az előbb a pontyot tisztította az udvaron.

— Bubenik a kertben van, — jelentette Ancura. — A jégvermet fedeti.

— Micsoda jégvermet? — csodálkozott a báró. — Nincsen nekünk jégvermünk.

— Van, kérem alásan. E napokban ásták ki, mialatt a méltóságos úr Pesten volt.

— De hiszen én nem adtam ki rá rendeletet. (Haragosan csóválta meg a fejét.) Már ez a Bubenik is a nyakamra kezd nőni. Már őt is el

padlójú vendégszobába vezette Malinkát. Az ablakok alatt, melyek a kertre nyújtottak kilátást, egy félig kiszáradt tó helye terült el papsajttal, beléndekkel benöve, csak a közepén volt egy kis bokáig érő zöld pocsolya, ellepve harmatkásával.

Az első, a mi a kertben szemükbe tűnt, Bubenik volt, egy hiuz képű fürge emberke, szürke koczkás nadrágban, mely valamikor egy diplomatáé lehetett és egy kopott kékes mándliban, melyet új korában valami tímár vagy lakatos mester viselt. Ancura kiáltásaira, hogy megjött az úr, lihegve futott a kastély felé a pocsolya partjain s hallani lehetett a békák czupogását, a mint ijedten visszaugráltak a tóba, a merre ment.

Malinka legott megértette ebből, hogy mi legyen a báró udvari zenekara, hanem sokkal

leány behozza a szükséges macskákat, mingyárt kiadom a rendeletet.

— Milyen macskákat?

— Közönséges macskákat. Mert sok egér van az épületben éjszaka, aztán czinczognak, rácsálnak, kaparnak és futkároznak, mint a csikók a szabad szérún és nem hagyják az embert aludni. Ennek ellensúlyozására macskákat nevelék s büszkén mondhatom, kitünő saját tenyésztű macskáim vannak, prima macskák, szavamra, alig várom, hogy valahol macskakiállítás legyen, mert ott én fogom elnyerni a nagy díjat. Bubenik egy nagy kamrában éhezeti őket a beeresztés előtt: ez teszi őket kiválóan fogékonyakká feladatuk teljesítésére. Szívós állatok. Ezek nem teszik velem azt a szemtelenséget, a mit a Bimbó tett a Szedrespusztán, hogy kilépett a papusaiból. Ezek föl

EGYSZER CSAK PETYGŐNEK ELAKADT A SZAVA. — Roskovics Ignác rajsa saját elbeszélésehez.

kell csapni. Szaladj el érte hamar! Maga pedig, Malinka barátom, jöjjön velem, elvezetem a szobájába, ámbár úgy látom, nem sokáig fog benne lakni, mert rossz híreket kaptam a vármegyéből... vagy mit is beszélek? Az ördögnek a vármegyéje az, nem az enyim. Hohó! Megálljon, ne nyuljon hozzá, maga itt a vendég, én viszem a táskát és leházok azért két hatost annak a zsvány Bubeniknek a fizetéséből. Az a látvány, hogy ő ahhoz milyen pófát vág, megér nekem tíz forintot.

Haragos sötét arca szinte kiengedett, megennyhült erre a gondolatra, aztán megindult a táskával a baloldali folyosón s utközben megkérde Malinkától.

— Szereti a zenét?

— Magam is muzsikális vagyok.

— Akkor nyissunk be ide, mert innen legjobban élvezheti este az udvari zenekaromat.

Egy tágas, ódon, bolthajtásos, tiszta, de rozoga

kíváncsibb volt arra, mi történhetett Bontó megyében s mi az oka, hogy nem sokáig maradhat itt? Aggodalmasan fürkészte a báró arcvonásait, kérdést is intézett hozzá, de az kitért előle:

— Majd megtudja, de előbb egy kis konferenciát tartunk a Bubenikkal. Maga is részt vehet benne.

— Ki voltaképpen a Bubenik?

— Hát még nem mondtam? A komornyikom. Ritka nevetlen ember. Nagyon fogom nélkülözni, ha el kell csapnom. Pedig körülbelül ott tartunk. De addig is tegye magát itt kényelembe, mint otthon. Az Ancura majd behoz tiszta vizet és a mi egyéb hozzá tartozik a konforthoz.

— Nagyon köszönöm, méltóságos uram, de én nem vagyok finnyás ember, igen kevéssel megelégszem.

— Tudom, barátom, de a mi jár, jár; a szoba-

se veszik az éhséget s minél jobban éheznek, annál derekasabban dolgoznak. Hja, bizony sok minden kell egy jól berendezett falusi úri háztartásban. El kell magát látnia az embernek. Ha sok vendégem van, akkor néha csak egy-egy macska jut az egy ablakos szobákra, a két ablakosra kettő jár. Most azonban önnek annyi macskát adhatok éjszakára, a mennyit épen akar.

— Köszönöm, elég lesz kettő is.

— Úgy fog aludni mellettük, mint a tej. Kivált ha mint mondta, szereti a békakurtytolást. Én részemről ki nem állhatom a békákat. Olyanok, mint a papok, ha felágaskodnak, csak hátra látnak. Azért legokosabb, ha nem ágaskodnak, nem mozognak.

Kopogás zaja szakította meg a báró különös okoskodásait, Bubenik nyitott be lihegve.

— Itt vagy, híres? — förmedt rá a báró gunyoros, rikácsoló hangon. — Ilyenkor kell jönni, mi?

Bubenik vállat vont.

— Mit tudtam én? Nem hallottam a kocsi-zörgést. Hát itt vagyok most, ha kellek.

— Úgy ám, de a vendég táskáját nekem kellett behozni.

Bubenik erre is vállat vont.

— Nem tört el benne a keze, — mondá félvállról.

— Nem ám — felelte a báró csendesebben, a mi csodálkozásba ejtette Malinkát — de a fizetéséből levonok ezért két hatost.

— Majd kihuzom én azt kétszeresen valahol a méltóságos úr bőrén, úgy hogy észre se veszi.

— Majd vigyázok a körmödre, imposztor. Hol csavarogtál hé?

— A jégvermet csinálom a kertben, odalent a hársaknál.

— Hát mondtam én neked, hogy csináld? (Mégiesen toppantott a lábával). Hogy mersz engedelmem nélkül?

— Említette, hogy jó volna egy jégverem.

— Igen, de költséget nem engedélyeztem rá.

— Hiszen nem is került az semmibe.

— Ingyen ásták ki a parasztok ugy-e? —

horkant fel Kopereczky és ujjonnan oly dühbe hozta magát, hogy a fogait is esikorgatta.

— Nem mondom, hogy ingyen, mert...

— No látod.

— Mert még ők fizettek, hogy engedjem meg.

— Meg vagy te veszve, Bubenik, félrebeszélés.

Bubenik elujsgolta erre, miképpen történt a jégverem-ásatás. Ő (már mint Bubenik) el-

hiresztelte az öreg nyugalmazott kulcsárné útján a falusi parasztok közt a régi regét, mely a kastélyhoz fűződik, hogy ugyanis a török világ-

ban Kopereczky Balázs kincseket ázott el valahol a kastély kertjében vagy udvarán, mikor a törökök elől menekült. A mint aztán mindenütt ezekről meséltek a kapzsi parasztok a kocsmában, a kovácsműhelyben és a malom-

ban, két egymásután következő éjszaka egy-egy kis cserép szilkeben spirituszt gyújtott meg a kertnek azon a helyén, a havá a jégvermet ő méltósága tervezte multkor beszélgetés köz-

ben, gondoskodván róla, hogy ezt a csacska eseléséből többen meglássák. És ime, mi történt? Harmadnap fölkereste egy csomó összeszövekedett paraszt, megkérték titokzatosan, engedje meg nekik, miután most nincs az úr otthon, az ásatást azon a helyen, hol a tűz kigyúlt, mert ott lenni kell valaminek.

Bubenik ellenkezett. «Ott kincs van, — mondá — nem vagyok bolond, hogy megengedjem. «A parasztok a józan észére appelláltak: Akkor volna maga bolond, Bubenik, ha nem nekünk engedné megtalálni, mert mi a felét adjuk magának, de ha a báró úr ásatja ki, legfeljebb tíz forintot vet.» — Úgy ám, de az a tíz forint legalább biztos, — ellenveté Bubenik, — a tíz osztalékotok pedig nem biztos.»

A parasztok összesúgtak most maguk közt és a tíz forintot összerakva, előre felkínálták, ha szemelőször is öt kell, hogy meghallgassa. A katonasipkás — szép szál ember — e közben hozzám jött és bemutatkozott:

— Petyegő Pál a nevem.

— Merre fogsz járni?

— Nem rossz ember a Kótubé, csak számár. Ő vót a tizenkettedik soros, hogy most az úri-kánk örlet, tizenharmadik lett, azt hiszi, hogy az ingyen szerzett lisztből való kenyér csak a kutyának való.

— Erre én a megvert emberhez fordultam, kit még fogva tartottak, s kezét adva neki, kijelenttem, hogy hajlandó vagyok 13-iknak is öröletelni. Restelkedve utasította vissza, ő viseli sor-sát, s ha akarom, őressek egyfolytában akár tíz köblöt is. Ezzel az úgy a lovagiasság szabályai szerint el volt intézve s körben leültünk a malom alá; én Petyegő és Kótubé közé, hogy a baj ne ismétlődjék. Petyegő katonasipkája iránt — a mely határozottan jól állt neki —

Roskovics Ignác rajza.

A MALOM ALATT PETYEGŐ URAM VEZETETT.

meg fehérre meszelt házikói. Ezekről körülvéve, egy kis magaslaton uralkodni látszik a pirosra festett tornyú templom a paplakkal. Körülöttük van az iskola, a kántortartó lakása, szárazmalom, községháza, kovácsműhely, no meg a faluban a legszükségesebb hely: a kocsmá. A paplakkal szemben terül el a tó, nemcsak a kacsák, libák kedvezet helye, de más háziállatok temetője is; azonfelül a jó háziasszonyok itt áztatják a kendert. A falu békességes, csendes hangulatához is hozzájárul sima tükrével a tó; kivéve a nyári szép holdas éjszakákat, midőn a békabrekegés, kuruttyolás még a szomszéd faluba is elhallatszik. Nem enyhíti ezt még az se, hogy a tó árnyékosabb helyein ilyenkor nimfák fürödnek. (El kell ezt hinni, mert a falu leányai, reggelre kelvén, erősen tagadják, hogy ők lettek volna.) Persze hogy nimfák, mert még a pulyanép is (a gyerekeket hívják így e vidéken) csak akkor fürdik e tóban, ha szerezcent akar játszani.

Mi a hajduságból kerültünk a faluba s már az első napokon elfogyott a kenyérünk. Apám ilyen apró földi dolgokkal nem igen szokott törődni; hát én küldtem át a kocsiat a szárazmalomba, nézzen utána, lehet-e öröltetni? Visszajött, hogy e héten már nem, mert vagy harmincz soros van.

Ismertem már Mária Antoinette nézetét, hogy ha nincs kenyér, zsömlét egyék, a ki éhes: Párisban a népek nem volt erre pénze, nekünk meg P-ben zsemle nem akadt a pénzünkhöz; így mindenáron öröltetni kellett. Egy véka életet (a kenyérnek váltót, a gabonaneműt nevezik így e tájon) az egyik ló hátára vettelve, megindultam a malom felé. Ide érkezve, tisztesség-tudóan mutatkoztam be a nagyszámú körbeülő pipázóknak:

— A pap fia vagyok, engedjék meg, barátim, hogy egy vékát leöröltessek.

— Szívesen, tessék.

De e nyájas szavakat túldörögte egy hang:

— Az Istennek sem engedem!

— Elhallgat kend! — szölt egy másik s egy-idejűleg egy pofon is elesattam.

Adta pedig ezt a kör közepén ülő katonasipkás a mellette ülőnek. Az utóbbit az egész társaság igyekezett azonnal lefűlelni, hogy a folytatást megakadályozza.

Hangos véleményesre támadt, mely végre is abban formálódott ki, hogy Kótubé megérdemelte sorsát, mert tisztelendő atyám urunk mindnyájunkért imádkozza: «Add meg nekünk a mi mindennapi kenyérünket; s így a jó Isten először is őt kell, hogy meghallgassa. A katonasipkás — szép szál ember — e közben hozzám jött és bemutatkozott:

— Petyegő Pál a nevem.

— Merre fogsz járni?

— Nem rossz ember a Kótubé, csak számár. Ő vót a tizenkettedik soros, hogy most az úri-kánk örlet, tizenharmadik lett, azt hiszi, hogy az ingyen szerzett lisztből való kenyér csak a kutyának való.

— Erre én a megvert emberhez fordultam, kit még fogva tartottak, s kezét adva neki, kijelenttem, hogy hajlandó vagyok 13-iknak is öröletelni. Restelkedve utasította vissza, ő viseli sor-sát, s ha akarom, őressek egyfolytában akár tíz köblöt is. Ezzel az úgy a lovagiasság szabályai szerint el volt intézve s körben leültünk a malom alá; én Petyegő és Kótubé közé, hogy a baj ne ismétlődjék. Petyegő katonasipkája iránt — a mely határozottan jól állt neki —

érdeklődtem s megtudtam, hogy tizenkét esztendeig szolgálta a császárt. Uri sorban, mert káplár volt. Így értettem meg, hogy Petyegő nevéhez mért jár ki mindég az uram szó.

Petyegő uram meg is érdemelte ezt, mert a természete határozottan uras volt. A malom alatt, a kocsmában, békés és háborús időben egyaránt ő vezetett. Békés idő volt a hét hat munkás napja, háborús a vasárnap. Ilyenkor Petyegő uram, füle mellett vízszínia-szalmaszállal, akár csak hajdan a harminczkét tornyú Majlandban, Klagenfurtban, meg a császár városában — dirigált. Hetyke hangon szölt:

— Pista! Csak a fejt, hogy meg ne sántuljon. Ne hadd magad, Jancsi! No elég, úgy kell neked; oszt el ne feledd, hogy törvényre menni nem virtus.

Nem is akadt ilyesmirt P. községben a szolgabírónak dolga, elintézte azt mind Petyegő uram.

Ezenkívül rátarti ember is volt, de nem olyan, mint Koczás, a kerülő, a ki egyszer így szólított meg:

— Kedves kis úrfikám, mondja, ki most az ország számadója?

— Úgy véltem, hogy ha az ország legelő, lakosai nyáj, Isten kegyelméből e fölött a király az úr, számadója a miniszterelnök lesz, tehát ezt feleltem:

— Gróf Andrássy Gyulának hívják; miért kérdi?

— Mert kérem, én sokat gondolkoztam már azon, ha én egy kis írást-számolást ismernék, én lehetnék az ország számadója.

— Megtanítom, Koczás, nem nagy sor az. Sült kukorica meg dinnye mellett, künn a mezőn, meg is tartottam az első előadást, homokba írt abécézéről és számokról. Koczás azonban kijelentette, hogy ő már öreg a tanulásra. Csak ezen mult, s így hamarjában nem is tudom, hogy Andrássy után ki lett Koczás helyett az ország számadója.

Petyegő uram értelmes, fogas eszű vala és mestere volt a káposztataposásnak és disznó-ölésnek. Beszélt magyar, orosz, talian és német nyelven, de az utóbbit szégyennek tartotta és tagadta. Mindezen kiváló tulajdonságok mellett hibája számba ment, hogy bár csak baka volt, olyan szép kacskaringósan tudott káromkodni, mintha lovon szolgált volna a császárt. Ehhez járult, hogy az italt — a viz kivételével — mód felett szerette. E két hibáért többször négy-szemközti papi intésben részesült, a mi azonban kárba veszett, mert nemcsak nála, de a falu többi népségében is nagy volt az akarat a korhelységre. Egyesben vagy együtt naponta kihallgatott a Koppasztó Mócsi korcsmajából rekedten a nóta:

Korhelységre nagy bennem az akarat,

Néha-néha le-leiszom magamat;

A Duna, Tisza is kiárad:

Bocsássák meg ez apró hibámat.

Mindezek végre egy szép vasárnapi délután a paplak tágas tornácán nyilvános papi intéshez juttatták Petyegő uramat. De ennek is csak vagy egy hétig volt foganatja. Feleségének sűrűn hulló könnyei és könyörgései is kárbaveszték. A gazdaság pusztult; a házuk teteje behorpadt, a kerítés kidőlt, tűzre került. Siralmas látvány volt ez, nem segített már rajta az se, hogy a derék asszony egy kis kölcsönkért mésszel meg-megkengette a házuk elejét. Petyegő Pál uramnál, sajnos, mindezek dacára nem állt be a Pál fordulása. Megtörtént aztán az a szomorú eset, hogy egy gyönyörű tavaszi napon a szép Petyegőnt eltemették.

Az árvaságra maradt két szép kis pulya a szomszédok jó szívére, gondjára volt utalva, mert Petyegő uram állandó kvártélyra a Mózsina helyezkedett el. Ide igyekezett akkor is, midőn az utcán találkoztam vele és megszólítottam:

— Petyegő uram, az Isten áldja meg, tekintsen a gyerekeire, hagyja abba már azt a korhelykedést.

Előbb bambán bámúlt reám, majd fortélyos eszének csilláma széles mosolyban mutatkozott petyhüdt ábrázatán.

— Édes jó úrfikám, — mondta, — ha én megiszom egy meszely pálinkát, hát zsendelyes a házam, festett stahedli van körülötte, hat ökör jár ki a kapumon, a két pulyám a legjobban tanul az iskolában, csak szegény anyjukom

nem támad fel. Hát úrfikám, ne igyam én meg azt a meszely pálinkát?

A hajdan katonás tartású ember görnyedten, könnyes szemmel nézett reám. Nem, nem volt hozzá szívem, hogy ha olyan sok jó van abban a kis pálinkában, azt mondjam, ne igya meg. Petyegő uram ivott is tovább; kompániája is akadt, folyt a gégeken az ital bőven, de egyszer csak Petyegőnek elakadt a szava. Kínosan hörögve, a megriadt kompánia között meghalt. Mint futó tűz terjedt el a faluban a kosmai szerencsétlenség híre. A nagy eset nagyobb is lett azért, hogy a pap a temetést megtagadta, s eziránt nála minden könyörgés hiábavaló volt. Sírját azonban nem a temető árkába, hanem Petyegőné mellé ásták meg. Harang nem hirdette Petyegő halálát, de ép azért szőlőből, tanyákról is összesereglett a nép, együtt volt az egész falu apraja-bijója a temetésen, melyre csak a kántor jelent meg. Ezen a két napon át zúgolódó nép látszólag megnyugodva, csendes részvétellel viselkedett. Midőn a koporsóval elindult a menet, váratlanul megkondultak a templom tornyában az összes harangok. Váratlan meglepetés volt ez, a harangok zúgása a sziveket átjárva, megbékéltette az embereket.

Midőn pedig a menet a malom alatt befördülva, a temetőhöz ért, megdöbbenve látta a nép, hogy papjuk teljes papi ornátusban, kezében keresztel, a nyitott sírnál áll. Szorongó szívvel közeledett a koporsóval a menet; a kántor éneke elakadt, itt-ott sugdosódva hallatszott: a tisztelendő úr nem engedi szentelt földbe tenni Petyegőt.

A sírnál megállt a menet.

— Tegyétek le a koporsót, — szölt a pap és elkezdett beszélni. Elmondta Petyegő Pál életét, megrendítő halálát, nemcsak a rosztal mondta el róla, de inkább a jót, szölt a mértékellen ivás káros hatásáról, és hogy a különben jó, becsületes ember élete mi lett volna, ha mértéklet tud tartani. A nép hangos zokogása között mondódott e beszéd.

— Az Isten, az emberszerető Jézus Krisztus nevében, a ki a keresztján érettünk, a mi bűneinkért vértelt el, én az ő alázatos szolgája, az ő tanítása szerint mondom: «Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.» Temetem szerencsétlenül járt hívnék, Petyegő Pált.

A legnagyobb parádés temetés, a mi csak van, végződött így. A sir beszéltetése s elhantolása után a két árvaoh fordult a pap, megismogattva fejüket, megcsókoltatta velök a keresztet, s a sírhoz maga mellé térdepeltetve őket, az egész nép hangos kíséretével mondtá el a «Miatyánk Isten»-t. Ennek végeztével levette az egyházi öltönyt, kézen fogva a két árvaot, elindult a paplak felé. Az egész nép a tornácig követte. Itt a pap a nép felé fordulva, ismét megszökött.

Köszönöm, hogy hittesvéreink temetésére eljöttetek; az árvaokról én gondoskodom, ha nem akad közületek, a ki örökbefogadja.

Behozta a két gyereket közénk; mi öten voltunk, tudtuk, mi az árvaság, csak nemrég meghalt édes anyánkat még mindig sirattuk, az árvaot szeretettel fogadtuk. Én apámhoz mentem, kezét megcsókoltam. Lelki tartozás leróvása volt ez, mert a temetés megtagadása miatt két napig kétédes támadt én bennem is jó szíve iránt. Apám, úgy látszik, megértett, magához vont és megcsókolt.

Másnap kora reggel már többen jelentkeztek az örökbefogadók, délre, mikor a pap a falu jegyzőjét magához kérte, már egész csomóval voltak a jó emberek. A papnak könnyű volt a választás a jelentkezők közül, ismerté hibeit s így jó kézbe kerülték a Petyegő árvái.

Mint a temetés, úgy hatása is meglepő volt. A kocsmá üresen maradt; Mócsi csak a Petyegő házat licitáltatta meg el, aztán elköltözött a faluból, másik bérlő pedig nem akadt. A falu népe ezután vizen kívül csak a saját nyiri vinókját iszogatta. Ez embernek nem árt, a bieskára van csak hatással, mert az néha kinyílik tőle. Ha meg akadt akarat a korhelységre, minden asszony azonnal kész volt az intéssel:

— Vigyázz, mert tisztelendő atyám urunk úgy temét el, mint Petyegőt.

Mindez rég volt, Petyegő uram sírján a kereszt talán már el is korhadt; de a temetésének emlékezetét P. község asszonyai főtartják és a kocsmáros kárára emlégetik ma is.

GRÓF ZICHY JENŐ MAGASLAKI KASTÉLYA.

EGY MAGYAR BURSCHENSCHAFT.

Érdekes kísérletre vet világosságot az a kézirat, mely a múlt század hetvenes éveiben végén a magyar diákéletnek egy eddig jóformán ismeretlen mozgalmát örítte meg az emlékezetnek. Magyarországon magyar diákok között olyan fajta szervezet, a mint a német diákok között ma is létezik, tudvalegleg sohasem volt. A magyar temperamentum ellene mondott az ilyen alakulás egész czéljának s ama helyeken, hol legjobban virágoztunk nálunk a diákélet, mint Debreczenben, Sárospatakon, Nagyenyedben stb. ilyen fajta diákok nem is keletkeztek sohasem. A Csokonai-korabeli debreczeni diákok életmódja eléggé ismeretes, majdnem minden részletében feltárta már az irodalmi és történelmi kutatás, de idegen hatások nyomai nem találhatók benne, holott az a szervezet, mely a múlt század hetvenes éveiben Pesten, a műegyetemi ifjuság körében alakult, egyenesen ilyen hatások alapján iparkodott berendezkedni. Művelődéstörténeti szempontból ennek a törekvésnek kétségtelenül megvan a maga jelentősége, de hogy más szempontból való fontossága mennyire alárendelt, érdekesen bizonyítja az a tény, hogy ez a szervezetek állandóvá válni, megerősödni és a hazai viszonyok között meggyökeresedni nem tudott. Megmaradt tehát kísérletnek, mely, mint ilyen, a művelődéstörténeti krónikásának mindenesetre érdekes anyagot nyújt a vállalkozás keletkezésének és bukásának kutatására.

A magyar burschenschaft német mintára, a német diák szervezetek példája után alakult. Czéljáról részletesen beszél az az alapszabálytervezet, melyet a vezetőség jóváhagyás végett kidolgozott. El van ebben a programban mondva, hogy az egyesület czélja «a műegyetem hallgatói között szövetséget létesíteni, melynek feladata egyrészt a *honszeretet, becsület és szabadság* eszméit művelni, másrészt pedig annak tagjai között a barátságot, kölcsönös szeretetet, szellemi és testi önképzést terjeszteni és ápolni s ez által a fentírtak terjesztését és boldogító társaságot létesíteni.»

A program ellen nem lehetett senkinek kifogása s ha mégis megbukott a szövetség, bizonyára nem programja, hanem szervezete miatt bukott meg, mely idegenszerű volt a mi viszonyaink között. A diák szövetség abban is a német bursch-egyletek példáját követte, hogy merő ifjú tagokból állva, mégis konzervatív alapon rendezkedett be és a párbajt is fentartandónak ítélte. A szövetségnek kétféle tagjai voltak: cselekvők és nem cselekvők. Cselekvők közé számítottak: *társak, rókák és részvevők.* Nem cselekvők közé: az *ó-házak, társak* és *rókák.* Ha csupán a szavak magyar értelme

szerint akarunk e rendfokozati állásokban eligazodni, bizony sohasem tudnók meg, hogy a rókák és ó-házak tulajdonképpen mit jelentenek. Szórol-szóra való fordításai ezek a német diák szervezetek hasonló elnevezéseinek, tehát már az elnevezésekben is idegenek voltak, nemkülönben az intézmény átvételében. A tagok között voltak ugyanis *sörszokások*, voltak sör-estélyek, melyek addig csak a szepességi és az erdélyi szász városok diáksága körében voltak ismeretesek. Minden héten tartott a szövetség ilyen estélyt, melyre a róka urfiának kötelesek voltak megjelenni. De voltak ezenkívül irodalmi összejövetelek is a szövetség kebelében s ez az intézmény volt a legérdekesebb valamennyi között. Két havonként legalább egyszer mindenik tag köteles volt az irodalmi társaságban egy-egy dolgozattal közreműködni olyan értelemben, hogy vagy rajzot, festményt, szép-irodalmi dolgot vagy egyéb munkát produkált, melynek javát a szövetség díszkönyvébe is beiktatták. Minden belépő kezdetben a róka tiszt-séget viselte. Őt havi tagság után a rókák közül társak lettek, ellenben «ó-ház» csak az lehetett, a ki egyetemi tanulmányai alatt a szövetségnek «társ» minőségben egyfolytában tagja volt. Az ó-házak tulajdonképpen kultúrtagjai voltak tehát a szövetségnek és az életbe kilépve, kötelességük volt az összeköttetést az egylettel fentartani és az estélyeken koronként megjelenni. Érdekes az alapszabálytervezet 16. §-a, mely a rókáifjak kötelességévé teszi, hogy az idősebbek iránt tisztelettel viseltessenek büntetés terhe alatt. A szövetség tisztviselői két csoportozatba osztattak. Főtisztviselők: Senior, Consenior és jegyző. Altisztviselők: rókanyag, zselelő, kántor és szertáros. A senior szokott az összejöveteleken és estélyeken elnökölni, távolléte alatt azonban a consenior helyettesítette. A jegyzőnek csak egy kötelessége volt: a jegyzés in finitum. Az altisztviselők hierarchiájában legmagasabb tisztség a rókanyag-ot illette, ki az ifjú rókák nevelésével, fegyelmzésével, olykor megfedezésével foglalkozott, a zselelő ellenben a tagsági díjak fejében járó összegeket szokta nekasszalni. Kántor uram az éneket vezette, mert a szövetségnek dalárdája is volt, a szertáros pedig felügyelt gazdai minőségben az egyesület tornaszereire és egyéb ingóságaira. Voltak ezenkívül zineci és jelszavai a szövetségnek. Például: vörös-ezüst zöld, az utóbbi alapszín. Továbbá ilyen jelszavak: Hon, Becsület, Szabadság! és Vívát, floreat, crescat Hungaria! A szövetség fennállására az az elvi határozat szolgált irányadóul, hogy mindaddig, míg három «sörbecsület» tagja van, nem oszlatkatható fel. Külön pont intézkedett a tagok büntetéséről olyan esetekben, mikor a szövetség tekintélyével és társadalmi helyzetével össze nem illő dolgokat követtek el. Ha ennye

PETYEGŐ URAM.

Elbeszéli a rajzaihoz Roskovics Ignác.

Öt a nyírségen, hepe-hupás homok között van P. község; dombok oldalán, szélmentében, akác- és eperfalombok árnyékában húzódnak

VADÁSZ PIHENŐ. — GRÓF ZICHY JENŐ VADÁSZTÁRSASÁGA MAGASLAKON.

volt a hiba, akkor «szinszámütésbe» küldött a delikvens, mely idő alatt a szövetség jelvényeit azonban viselhette. Súlyosabb esetekre a «teljes számütést» mondták ki, mely az összes jogok elvesztésével járt. Természetesen a szövetség kebelében minden tag más nevet viselt, mint a polgári életben. Zoltán, Szabolcs, Bátor, Vazul, Kürt, Róka, Sárkány, Salgó, Kolibri,

Kürt, Kupa, Butykos, Dugó, Nyerges, Zsebelő, Kántor és még egy egész hosszú sor, mind ilyen nevekkel telt ki. A szövetség mindezek ellenére állandóvá válni nem tudott. Pedig az első években — a fennmaradt iratok tanúsága szerint — elég érdeklődés mutatkozott. Még az irodalmi működés ellen sem lehetett panasz, de ez csak az első években volt így. Nem a magyar viszo-

nyokból, természetes kiválás alapján nőtt ki az új intézmény, a sorsa is ezáltal meg volt előre pecsételve. Biztosan nem tudjuk, két-három, vagy négy évig állott fenn, de azt tudjuk, hogy korán megszűnt s megszűnésével igazolta azt a természeti törvényt, hogy nincs egyetlen szervezetnek sem életereje, mely a maga gyökereit nem a saját talajába bocsájtja le. *Zuboly.*

A VADÁSZ-ZSÁKMÁNY. — GRÓF ZICHY JENŐ VADÁSZTÁRSASÁGA.

A HÉTRŐL.

B. ú. é. k! Száz tréfás karczolatot olvastunk róla, hogy ez a négy szó az, a mit az emberek a legedesebb mosolylyal mondanak és a leg-savanyubb ábrázattal hallgatnak. Természetesen nem az egysorú emberek gratulációiról van szó, hanem azokról a szíves üdvözlésekről, a melyek elintézésül mást várnak, mint egy meleg kézszorítást. Valaminek ki is kell hullania a kézből. Szó sincs róla: ez a jókívánsági adó nem a legkisebb, mert rengeteg sok — végrehajtott dolgot főként a fővárosban. Hogy a familiáris és baráti kedveskedésről ne is szóljunk, jön a cseléd, a házmester, a viceházmester, a kéményseprő, a puzerájós, a kocsis, a pincér, a borbély, a levélhordó, a lapkihordó, a portás, a hivatalszolga, a mosóné, a pék, a milimári, a szabóinas, suszterinas, meg még egy zászólaljnyi inas és bizony egyik se szereti elveszett tőkének tekinteni azt a pénzt, a mit gratuláló kártyák nyomtatásába vagy vásárlá-

ki belőle. A hó uralmának napjaiban Budapest olyan képet mutatott, a melyről még az unokáknak is lesz mit mesélniük akkor is, ha majd nagyapák lesznek. Semmiféle ártatlanság nem lehet fehérebb, mint a milyen ez a város volt; csakugyan fehér havat láttunk napokig, a mi pedig Budapesten ugyancsak ritka dolog. Nem, mintha itt ritkán esnék hó, esik elégszer télen, de ez a hó csak percekig marad fehér, azután mindjárt csokoládé színűvé tapossa a milliónyi talp meg kocsikerek. De most több volt, mint a mennyit akár összetaposni, akár elkotorni lehet, a budapesti gyermekek tehát okkal elesodálkozhattak, hogy:

— Nini, milyen színtartó hó esett mostan! Ez a színtartó hó aztán sok furesz dolgot produkált. Így például egy egészen sajátos villamos-sztrájkot. Rendes sztrájk idején ugyanis a kocsisok sztrájkolnak, de most a kocsik nem akartak menni. A hó erősebb volt, mint a villam, a kocsikat foglyul ejtette és nem engedett addig, a míg — nem olvadt. Megakadt az egész forga-

mentumra állítja ennek a híres familiának a tagjait. Valószínű, hogy vannak más, egyénibb jó tulajdonságai és erényei is, de ez az egy is ad neki olyan módot, a mely elhatározásának érdekeltő nevezetességet tud kölcsönözni épen az élete társa megválasztásában. Az ugyanis bizonyos, hogy ha egy Rotschild báró házassodik, — van alkalma válogatni. Van alkalma olyan bőséggel, hogy választania a legnehezebb. Sok szép, gazdag, elmés és művelt leányon kellett átsiklania a tekintetének, míg azután egyen úgy megakadt a szeme, hogy másra egész életében nem akar többé kíváncsi lenni. Regénynek a dolog nem tulságosan romantikus, mert hiszen a szép menyasszony, Wertheimstein Alfréd nyugalmazott százados, nagybírtokos gyermeke, maga is előkelő családból való, gazdag leány, — de valósnak azért mégis nagyon szép, mert a szépnek a romantikusnál a harmónia nem kisebbrendű eleme. Wertheimstein Rózsika kétségtelenül jó parthiet csinált, de bizonyára épen oly jó parthiet csinált a völgyéne

BUCSUZÁS. — Pataky László rajza.

sába fektetett. Semmi jót se adnak ingyen, még a — kívánságot sem. A tréfálkozásnak tehát komoly magva is van: csakugyan van egy csomó ember, a ki új év napját kimutatható adatok alapján nem számítja az esztendő leg-szebb, legzavartalanabb és legjövődmezőbb napjai közé. De azért nagyon bosszankodni vagy épen busolni nem lenne — őszinte dolog. Egészen bizonyos, hogy az újesztendői borravalók még soha senkit se tettek tönkre és bizonyos az is, hogy — jobb adni, mint kapni. Nem vidám dolog az, ha az embert folyton zaklatják a gratulások, de még szomorubb, ha senki se jön gratulálni, se önzően, se önzetlenül. Az ember már ugy van teremtve, hogy a meleg szó jól esik neki, ha — az ő költségén melegítik is. Olyan boldog új esztendőt kívánunk mindenkinek, hogy senkinek se legyen terhére, ha — százan kívánnak is neki boldog új esztendőt.

A hó. Más teleken az is nevezetes dolog, ha a hó megállít egy gyorsvonatot, de mi a minapában sokkal nagyobb esetet láttunk, a hó megállított egy egész, majdnem milliós lakosságú nagyvárost. Az már bizonyos, hogy jókora vánkosa lehet a Jézuskának, ha ennyi pehely hullhatott

lóm, de a fehér elem a sok alkalmatlanságért, a mit okozott, némi kárpótlással is szolgált. Felcziczomázta a várost. Telefestette gyönyörű, hangulatos képekkel. A kopasz fára vakító fehér lombot rakott, puha fehér csipkével szegte be a tornyokat, kupolákat, párkányokat, szobrokat is. Egy-egy kép valósággal a gyermekálmainkból kikelt meseország bűvös hangulatával hatott. A szép mellett adott hasznosat is. Sok ezer szegény embernek munkát, a hótakarítással nap-számot, kenyeret. Igaz, hogy nem fehér kenyeret, de a fehér kenyeret a fekete föld termi, a fehér földtől elég az is, ha fekete kenyér kerül belőle.

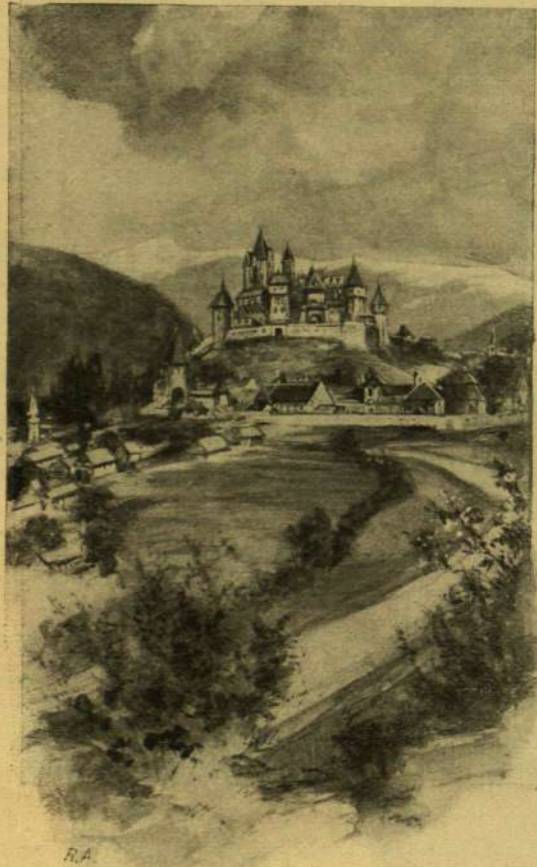
Wertheimstein Rózsika. Wertheimstein Rózsika, egy elmés, bájos, szép nagyváradi leány a nevezetes menyasszonyok sorába lépett, mert a világhírű Rotschild-ház londoni főnökének a fia tette jegyesevé. Az emberek érdeklődését, figyelmét és szimpátiáját mindig megfogja az olyan leány, a ki valamely bármilyen okon nevezetes vagy kiemelkedő férfinak hódította meg a szívet. A fiatal londoni Rotschild báró legismertebb, világra szóló nevezetessége a sok-sok milliója, a mely tömör aranyból való poszta-

is, mert egy Rotschildnak se lehet olyan verőfényes, szép, jó és meleg az élete, a melyet egy bájos, eszes, nem gondolkodású és nem érzésű szép magyar lány még sugarasabbá, kellemesebbé, melegebbé és boldogabbá tenni ne tudna. Bizonyos, hogy nyer mind a kettő, mert mindig nyer az, a ki szeret. Mi csak azt kívánjuk a szép menyasszonynak, hogy szeretettel meggyarapodott lelkében is teljes egészében tartsa meg szeretetét, vonzódását e földhöz, a melynek levegőjében ilyen hódítóan széppé virult és most legedesebb álmai lebegnek.

Úszóversenyek télen. Ezen a héten, mikor jég fűdi a folyókat és félméteres hó a szárazföldet, mint az újságokból olvassuk, egész csomó úszóversenyt rendeztek a sport és a testedzés tüzes hívei. Volt ilyen verseny Budapesten is, a külföldön is. Az ember olvassa a róluk szóló tudósításokat és a meleg kályha mellett is okvetetlenül átfut a gerincében a hideg borzongás. Budapesten még fűdött és fűtött uszodában rendezték a versenyt, de Rómában már a Tiberist kellett átúszniuk a bajnokoknak olyan decemberi napon, mikor a hőmérő egy fokot mutatott a vonal fölött. Az ilyen versenynek az eredménye négyféle lehet, úgy mint:

1. Az ember díjat kap és nem kap tudógyuladást.
- 2., Az ember díjat is kap, de tudógyuladást is kap.
- 3., Az ember se díjat nem kap, se tudógyuladást.
- 4., Az ember nem kap díjat, de kap tudógyuladást.

Nyilvánvaló, hogy az esélyek a tudógyuladásra nézve sokkal biztatóbbak, már csak azért is, mert díjat nem kaphat mindenki, de tudógyuladást igen. Ilyen körülmények között igazán nem vagyunk abban a helyzetben, hogy ezeket a téli úszóversenyeket a ragyogó bőleség intézményei közé sorolhassuk. Az edzettség bizonyára üdvös, okos, egészséges dolog, de ennek is megvan a maga *elig*-je. Bőles dolog, ha az ember úszni is megtanul, a hidegnek is megédi magát, de az, hogy az ember *hallá* edze magát, túlságos ambíció. Emberi életünk nincs arra berendezve, hogy télen folyóvizekben való úszkálással közlekedjünk, hiszen az embernek meleg vére van és nem kopolyuval lélezkedik. Ilyen kunsztokra tehát fölösleges rácsábitani az embereket. Egy német tudós kitanulmányozta, hogy a vademberek nem eszik meg az olyan fehér ember húsát, a ki életében dohányos volt, mert ez nagyon nikotin ízű. Megeshetik akárkivel, hogy sorsa a vademberek kezébe kergeti, de azért nem lehet könnyelműnek bélyegezni mindenkit, a ki — nem dohányzik. A test-edzésből is elég kevesebb is annál, hogy az ember decemberben jeges vízben úszkáljon.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

Irta PEKÁR GYULA.

Mond meg szép Erdélynek,
Bábon borolt népek,
Függ-e vá megdölnék
Székelyök széknek!

Ha kérdik, mint vagunk?
Éljünk-e, vagy halunk?
Mond meg: rabok vagyunk,
Térkép vasban járunk.

Tömlöcz fenékben,
Tatár kezében,
Tizenhatalommal
Vagunk nagy inségben...

Krimi rabmagyarok éneke 1657-ből.

I.

Erdélyi Tündérorság.

A Fejedelemszony ott állt a kertben, nyíló őszi rózsái közt. Szép török bímbók illatoztak, mosolygó kisasszonyok szorgalmatoskodtak körülötte... Csak délelőtt felé járt még az idő, de ő már reggel óta kertészkedett ott udvarló leányaival s most egyszerre fáradtan hagyta

abba a gondos nyesegetést. Nehéz lett fején a gyöngyös ágú korona, nehéz vállán a fekete selyembőr nyári palást, — ollócskája kisiklott sovány ujjai közül s a bársonyszoknya aljái csúszott le aranyláncán. Bágyadtan hajtotta ki arcából a fátyolt. Olyan hervadtan, olyan komornak tetszett az életöröm pompája közepette! — Pedig hisz fiatal volt még, alig harmincz éves. A kis Ferkó ott játszadozott mellette a virágok közt, csak ha ezt az ő szerelmes fiát látta, akkor derült fel kissé zárkózott arca. Dali sarujában, cserkesz dolmányában helyre-legényke is volt az ország e második, kisebb fejedelme. Anyja pajzánul meg-megfenegette, de aztán megingott csak elborult a szeme. És Báthory Zsófia sóhajta tekintett fel nyíló rózsái közül.

A magas égen ép napsugártól sebesültek a felhők s a verőfény kévénes árasztotta el újból a táj vadregényes mindenségét. Am odafent a görgényi hegyek közt vége már a nyárnak, szinte őszi szél borong a rengetegen át, csak itt a völgyből kiszögellő várhegy alatt van még meleg, itt ünnepeleg még mindig tavaszt ez a kerti paradicsom. A közelben a Görgény vize csobog s a fákön át barátságosan fehérlenek a hű Szent-Imre házai; éjszaka iránt a Szőlő-Hegy kieskedik, dél felé pedig a híres Mocsár-Erdő kezdődik, hogy hegyes-völgyes mérföldeken át húzódjék a gimes vadonba. Maga a várhegy csak tömzsi domb, de bástyadereke kevélyen nő ki a völgy közepéből; egyaránt elállja kelet, nyugat útját s a szomszéd nagy hegyek hódolva uralkik.

Kulesos vár Görgény, aranykulesos vár, — egy temérdek falú hadifészek, melynek kettős bástyaövét még a jelenlegi György úr édesapja, öreg Rákóczy György fegyverezte olyan golyótálló erőre. Van is látszatja, kivált most, az udvar prezenciájában. Zászló leng minden ormán: a Horgas-Házon, a Veres-Tornyon, a Rákóczy-, és a Harcsafark-Bástyán, s az emelés kapuk körül ugyancsak sürgölődnek a palotások meg a kincsesi, héthükkü, bölkényesi nemes darabontok. És bizony multhat itt az udvar, jól megrakta volt ő nagysága a várat municzióval. Tömvé a bástyák boltja porral meg mázsás golyóhissal, van a tornyokban tüzes lapda és vasszigonyos tüzes nyíl elég. Forgó taraczkok és ötsöves seregbontók védik a kapukat, a falakról pedig azok a természetes öreg ágyúk ásitának alá, melyeket a Fejedelem a maga czimerére öntetett. Am öreg Rákóczy György nemcsak ellenségei ellen, hanem barátairól s udvaráról is gondoskodni akart. Az alsó bástyák védőszárnnyai alá gyönyörű kastélyt és sok gazdasági házat rakatott a hegy tövébe és nemcsak lisztelő-s kásátörő, hanem még papirmalmot is emelt a Görgény vize fölé. Nagy lett ez a vadász-uradalom, huszonnyolcz havasa volt, de ezek legfeljebb csak a jeget szállíthatták a lakomák borhűtő kádaiba: magáról a borrhól a Szőlő-Hegy, az enniválóról pedig tuczat falu majorja, meg a vár sokféle szép veteményes-, káposztás-, méheskertje gondoskodott. Köröskörül ott melengették ezek hasznos palántáikat, — itt a közepükben a Fejedelemszony híres virágoskertje pompázott.

A kincses Rákóczyknak, erdélyi Tündérorságnak egyik legszebb kertje volt ez. Illatos paradicsom, melynek rózsával futtatott bálnyos kapuján, túl kezdődött a Báthory Zsófia birodalma. Ha ide belépett, feledte aggodalmait; itt nem bántotta őt semmi. Se elhagyott pápista bite, se neheztérmetű urának kalandos, veszedelmes tervei... Mint minden Rákóczy-asszony, jeles kertész volt ő is, azzá kellett lennie anyósának, a szent életű, gondos

Lorántffy Zsuzsánnának az iskolájában. Már most az volt a vágya, hogy túlgyertén még a Nagyszony európai híri borsii kertészetén is!... És hát miután rendbeszedte volna fejedelmi ötven kertjüket, immár örömmel nézhetett végig ezen a görgényi édenen is. Nyílegyes utak szeltek táblákra a völgyi tért s e táblákban, nem keverve, hanem szépen külön-külön nyíltak az évadok szerint a sokféle illatos és hasznos virágok. Fehér lilium, istenfium, Lippay-tulipán, bársonyvirág, égő szerelem, boldogasszony-tenyere, izsóp, szarkaláb, csilag-virág... s aztán, mindenekfelett sok szebbnél szebb török rózsák! Eleget küldtek prezentbe a szomszéd magyar basák, meg teméntelent hoztak a portai követek is. De Báthory Zsófia nemesak parádéra tartotta ám ezt a sok virágot, — dolgos kezei alatt valóságos illatszergyárra meg patikává vált a kerti sáfárház. Maga a Fejedelemszony csinálta ott az orvos-ságot a vérhullató fűből, a beléndből, meg a sárgaböcséből a seplő ellen s ő maga párolta az illatszereket is: az istenfűja-, hársfavirág-, levendula-, és rózsavizet. Ezt a mostan nyeseit sok rózsát is oda a sáfárházba szánta. Az udvarló leányok színes körben tédelték a kosarak körül, mozogott a sok gyöngyös, islógos ingváll, hajolt a sok virágos bársony derék. Báthory Zsófia maga rendesen gyászos sötétben járt, de a leányokon a parádés csint szerette: galonos tafotában jártak mind és egyforma olasz párta meg czinadoff-fátyol előkötő volt valamennyin.

— Vigyék már, lelkem, — szolt végre Bánffy Ágneshez, — de aztán nézzetek át oda a gyümölcsényesbe is a kertészhez, készül-e már az aszalóba az a dinnye- meg baraczkliktárium? Fűzfa Jankó ez a Zöld János, abaddalmányt se ér az egész tudomány! Minden nap egy nótát felejt az istenadta, — hisz ez idén se küldte el az ígért ojtványokat Zrínyi meg Thököly uraiméknak... No megyek már magam is a sáfárházba. Siessetek, tíz óra, a Fejedelem ő nagysága mindjárt megjön a vadászatról...

Tikkasztotta ez az elkésett meleg, bágyadtan indult a verőfényről a kert hűvösebb birodalmába. Ott az öreg fák lombos árnyában kezdődtek a kertészstudomány legszórakoztatóbb fortélyai. Kedves út vitt az aranyhalas tóhoz; filagória strázsált ennek a partján s alatta énekes meg néma hattuk uszkáltak a vizen.

— Vigyék már, lelkem, — szolt a Fejedelemszony.

Jobbra a tisztáson hajlított gyümölcsfákból olasz-lugasok kinalkoltak, balfelől pedig a nyírotl bokrá herneves labyrinthus hivatott, melynek családja útján, — úgy suttogták — csak az igaz szerelmesek tudtak, de azok is csak együtt, eligazodni. Mi volt a közepében? — senki se tudta... azt mondták, rózsató alatt esodaforrás: a kik annak tükrébe együtt belepillantának s aztán belőle isznak, örökre hívek maradnak. Évekkel ezelőtt a francia király Erdélyben mulató követe, Croissy uram, rajzolta fel ennek a labyrinthusnak a tervét, — hej akkor még ugró legény volt György Fejedelem s a boros kupák közt reggelig járatta a franciaival a lapoczkás-táncot egy ingben!... Nos, a Fejedelem inasai, kamarásai és bejárói nagyon szerettek erre sétálgatni a Báthory Zsófia udvarló leányaival. De legkedvesebb tartózkodási helyük azért mégis a esodaszamba menő Himes-ház volt.

Hát ezt a fára épített palotácskát tartották a tündérek legfortélyosabb remekének. Az egykori rengeteg utolsó tanujaként ott állott egy dombocskán az Izabella királyné terebélyes öreg tölgye, — ennek ágaira, kinyúló temérdek karjaira volt feltéve a magasba a díszes és színes faalkotmány. A tölgy öles dereka körül kényelmes csigalépcső vezetett fel az emeletes lakhoz, — mert emeletes is volt ám a házikő, sőt még faragott szép erkély is vezetett rajta körös-körül! Piros tetejével és virágosra festett falaival szép volt az messziről, de közelről tán még pompásabbnak tetszett. A Himesház föld-szintjét nem emberek látkák: egymással versengve itt daloltak a Fejedelemszony kedvencei madarai. A szobácska belseje lugas formára volt kifestve, s e lugas levelei közé pávák és aranyos paradicsom-madarak valának ábrázolva: e falakon s a függönyös ablakok előtt lógtak aztán a kaliczkák a piczi énekesekkel. Voltak ott szajkók, rigók, vörösbegyek, ökörszemek, sőt ott trónolt egy sarokban egy bánatos papagáj is, kit nemrégiben Zülükár aga küldött volt Sztambulból; úgy is hívták: «Zülükár» s ő naphosszat krakogva e nevet, kerservesen úgy hivatgatta régi urát... De Báthory Zsófia maga legjobban szerette másik török vendégét, a kis Bül-Bül nevű fülemülét, a kit is egy kapucsi-basa hozott volt neki prezentbe. Babonásan őrizte ezt a madarat, mert a kapucsi basa azt mondotta: «a szerencse száll véle a házba s ott is marad, a míg a Bül-Bül el nem száll»... Annnyira féltette, hogy ápolására s egyáltalán az énekesek vigyázására külön «vice-irálynét» nevezett ki a Madarasházba. Persze a legillendőbb hajadont szemelte ki erre a bizodalmas állásra, — legkedveltebb udvarló kisasszonya volt ez a vice-irályné, a főasztalnoknak, berenhidai Huszár Mátyás uramnak a Margit leánya.

Most e perczen is ott vigyázott a piczi énekesek közt... És ha valakihez, úgy bizonyára hozzája illet ez a remetéskedő, kedves foglalatosság, a melázó Huszár Margithoz. Neki való volt ez az elvonultság s ő szívesen is száműzte magát ide társnőitől. Boldog volt, ha ábrándjaival egyedül lehetett. A barátjának büszkének itélték őt s háta mögött nem egyszer csúfolták «vice-irályné»-nak, de akaruk ellenére is csak az igazat hangoztatták. Tényleg volt valami nemes fensőbbség a Margit visszatartásában, — csak olyan virágos bársony-derékban s galonos tafotában járt ő, mint a többiek s mégis szinte királynőnek tetszett közöttük; barna fűrtin koronának is beillett a kis olasz párta. S e szépség azért csöppet se volt hivalkodó, nem parancsolta a hódolatot, inkább már előre is védekezett ellene... Ott állt, mint valami mesebéli

lengé jelenség dalos alattvalói közt s álmodozva hallgatta éneküket. Hogy ösmerték és udvarolták a madarak mindannyian! A szelid vörösbegyek a rászon át arczát csókolgatták, az ökörszem fürteibe rejtőzött volna, a drága Bül-Bül pedig legdalosabb titkait az ő fülenek sugtá meg. Még a bús öreg papagály is mindig a vállára kivánczolott s csak akkor vidult fel, ha bóbítját a Margit pártján fészülte meg... Hogy szerették s ő maga is mennyivel jobban szeretett itt lenni madarainál, mint ott fent az emeleten a seregesen pletykáló többi leányok közt.

Mert nagyon vigan voltak ám oda fent, — így nyaranta a Himesház emeletjén volt az udvarló kisasszonyok varró és himző iskolája. A Fejedelemszony sokat tartott rá, hogy leányai szüntelenül foglalatokodjanak s a Fő-Vénasszony felügyelete alatt ebben az iskolában tanulták ők a lengyel meg spanyol varrást, a pávást, kigyóst, farkasfogas himest s a rózsás reczét. Díszes volt az az emeleti szoba is, falai teli s tele czimerekkal festék s alattuk köröskörül szép rendben üldögéltek a lóczákon a Bánffy, Korniss, Bethlen, Beldi, Thoroczky és Weer kisasszonyok. Nagyon szorgalmatoskodtak, de még többet kacagtak, szörnyen csináltakodtak. A Fő-Vénasszony, öreg Tulok Sára eleget is öbégatott érte:

— No csak azt látnám már, hogy az ujjatok utóléri a nyelveteket!...

De hát oka volt ennek a mértéktelen tereferének. Tulok Sára már huszadszor támadt rá a betolakodott kellemetlen férfitendégre:

— Bizony Warkochy uram, kegyelmed is már tisztulhatna innen... Én Istenem, hát nem látja, hogy nem bírok velük?...

A leányok csak annál jobban bevették, Warkochy Gábor pedig, a ki ott ténfergett az ajtóban, vihogva fogta a hasa helyét. Hitvány testű, veres legény volt ő kegyelme, egy gonosz szemű, kaján lator, ki örökös vigyorgással lelezte a feletti kétségbeesését, hogy a fehérnepnek sehogys tudott tetszeni. Mert hiába volt kamarási rangja, udvari tisztje, hiába volt gazdag, a leányok csak nevettek, csipkedően pajtáskodtak vele, mulattak rajta, mint a madárijesztőn, de különben ki nem állhattak. Tulok Sára még egyre nézte és csak megvetően csóválta a fejét: — No, bizony szegény... Kegyelmed is csak akkor meri a leányokat udvarolni, mikor a többi legény nincs itt, mikor minden igaz vitéz a fejedellemmel medvére van oda s csak az ilyen anyámasszony mitugrázások maradnak itthon a szoknya körül!...

(Folytatása következik.)

UDVARI ÉLET A FRANCZIA KIRÁLYOK ALATT.

Irta a «HIRES ASSZONYOK» szerzője.

I.

X. Károly udvara.

Az 1824. év szeptemberének 16-án, abban a pillanatban, midőn XVIII. Lajos utolsó sóhajtot a Tuileriák palotájában levő hálószobájában, az udvaroncok a Diána-galériában voltak összegyűlékezve. Az angoulemei herceg és hercegné, Berry hercegné, az orléansi herceg és hercegné, a párisi érsek és az orvosok a haladókló szobájában tartózkodtak. Mikor a király kiadta lelkét, az angoulemei herceg, ki most trónörökös lett, letérdelt atyja, az új király előtt és mély tisztelettel kezét csókolta neki. A hercegek és hercegnék követték példáját s X. Károly zokogva ölelte meg őket. A király szentelt vizet hintett a halottra, annak jéghideg kezét megcsókolva. Pillanat mulva Blacas gróf feltárta a terem ajtaját s felkiáltott: «Uraim, a király!».

X. Károly. — Gounod festménye.

És X. Károly megjelent az udvaroncok előtt, kiknek serege egyszerre körülözlötte őt.

A király nem akar a Tuileriákban maradni, hol XVIII. Lajos kihült teste fekszik s már másnap reggel Saint-Cloudba megy egész udvarával. Arca halovány, szomorú, a mikor a nyolcz lovas királyi kocsi megérkezik. «Egyedül akarok lenni» — mondja környezetének. Uralkodásának első napja is már oly szomorú, mint az utolsó, hat esztendő multán. «Királynak lenni? a legrosszabb szerep» — mondta unokája, a Berry herceg leánykaja különös előérzettel. Pedig látszólag semmi se fényveti őt. A köztársaságra senki se gondol; a sasfókát fogolyként őrzik Schönbrunnban, miféle kilátása lehetne a tizenhárom éves Napoleon-ivadéknak a X. Károly helyére ülni? Ki lenne a régens? Egy Bonaparte avagy Mária-Lujza, ki mindent oly hamar elfeledett? Mindezek csak a képzeldés birodalmába tartozhattak. Az orléansi herceg pedig épen egyike volt a király legalázatosabb híveinek.

«Saint-Cloudtól a Notre-Dameig és onnan a Tuileriákig, a királyt mindenütt lelkesült kiáltások, a szeretetnek és ragaszkodásnak számtalan jelei kísérték» — írja Berry hercegné gyermekei nevelőjének, a király szeptember 27-ki párisi bevonulásáról. A három nap mulva megtartott katonai szemlén, a Mars-mezőn oly meleg ünneplésben van része, minő nem jutott ki Napoleonnak legnagyobb győzelmei idején sem. «Kevés uralkodó foglalta el trónját kedvezőbb előjelek mellett, mint X. Károly» — írja egy történetíró, ki pedig épen nem elfogult a restaurációval szemben. A király és az ország egyesülésének valóságos mézes hetei telnek el.

II.

A francia királyok ősi koronázó városa: Reims rendkívül mozgalmos képet mutatott már a hajnali óráktól kezdve az 1825. év május 29-én. Már reggel négy óraok kocsi robozása veri fel az embereket álmukból; őt óráról kezdve özönlik a meghívottak raja a székesegyházba. Az ég derült, mintha oly örökös derít igerne a XVIII. Lajos utódának is egész uralkodása alatt.

Negyed hétkor a székesegyház már telve van a fényes közönséggel, mely X. Károly felkenésének tanuja lesz. Az idegen uralkodók rendkívüli követekkel képviseltetik magukat. A látvány nagyszerű. Az érdeklődés központja az a fülke, melyben a trónörökös, Berry hercegné s az orléansi hercegné s leánya foglalnak helyet. Az udvar hölgyeinek ruháin vakítón csillog a sok drágaság, míg az oltár szék meg száz gyertyájának lobogó lángja a korona gyémántjain s az egyéb koronázási jelvényeken sugárzik vissza.

X. Károly bensejében mindenesetre különös érzelmek viharoztak most, midőn a reimsi érsek palotájából, hol az éjszakát ősi szokás szerint töltötte, Clermont-Tonnerre és Fare bibornokok által elhozva, bevonult a székesegyházba.

Ötven év előtt, 1775. év június 11-én mint tizenhét éves ifjú vett részt fivérének: XVI. Lajosnak ugyanitt végbement megkoronázásán.

X. Károly eskütétele 1825 május 29-én. — Gérard festménye a versaillesi képtárban.

Bizonyára nem gondolta akkor még, hogy oly véres drámák után egykor őt is, mint megkoronázandót fogják ide kísérni. A király még pár napig marad Reimsben a koronázás után s június 6-án megtartja ünnepélyes bevonulását Párisba, s azt a mulatságok, ünnepélyek szakadatlan sora követi. De bár a királyt mindenkor lelkes ünneplésben részesítik, némi nyugtalanító jelek kezdenek máris mutatkozni. X. Károly, a kit Reimsben felkent az érsek, még se törölte ki egészen Napóleonnak emlékét, kit a pápa koronázott meg. És lappangva él és működik már az Orleans-párt is.

Pedig ha csak a személyes jó tulajdonokon fordult volna meg a dolog, X. Károlynak mitől se kellett volna trónját féltetni. Legelkeseredettebb ellenségei se tagadhatták, hogy egész lényében volt valami nagyon is megnyerő s jellemének alapvonása a jóság. Mindenkit meg akar nyerni magának, a ki csak feléje közeledik s ebben az igyekezetében majdnem a nőies kacérsáig megy. «Ha XVIII. Lajosnál az ember majdnem meg volt félemlítve annak imponáló modora által, úgy X. Károlylval szemben viszont igyekezni kellett az embernek el nem fedni, hogy egy királlyal beszél» — mondja egyik jellemzője.

Magánéletének tisztasága még csak emeli az iránta köteles tiszteletet; erkölcsi kifogástalanok. 1805-től kezdve özvegy lévén, nem nősült meg többé. A női nemmel szemben való lemondása, melyre kedveltjének: Polastron grófnának 1803-ban bekövetkezett halála óta határozta el magát, annál szebb vonása, mert eltekintve a születése és rangja által adott varázstól, sokkal tovább hódító alak maradt, mint a hogy kora ezt különben megengedte volna. Leggonoszabb ellenségei se tudták egyetlen kedvencét se említeni s azok a botrányok, melyek majdnem összes elődeinek udvarára homályt vetettek, az ő udvarában soha elő nem fordultak. Mindezek dacára a X. Károly uralmának kezdete ép olyan, mint a XVI. Lajosé. A két fivér olyan utazókhoz hasonlít, a kik a hajnali nap ragyogása, az ég felhőtlen tisztasága által elesábitva örömmel és bizalommal kelnek útra s egyszerűen csak vihar lepi meg őket. Az új II. Jakab azt hiszi, hogy királysága véget vet megpróbáltatásainak számkivetéseinek. Azt hitte, hogy vége van a forradalomnak, pedig a forradalom, mely trónjáról elespirt, még csak ezután volt kezdetét vevő.

III.

A X. Károly trónralépése idején a királyi család szorosan véve hat tagból állott: a király, az angoulêmei herceg és hercegné, Berry hercegné és az utóbbinak két gyermeke: a bordeauxi herceg és Lujza hercegnő. Az angoulêmei herceg is már ötvenedik évében van; neje, a hercegné, a «Temple» árvája, negyvenöt éves X. Károly trónralépése idején; kerüli a zajt s minden szalonnak élébe helyezi imázsamolyát. A rendkívül megpróbáltatások, melyek a XVI. Lajos és Mária Antoinette leányára neheztedek, valódi életbölcsesség tevők őt. Semmi se csalja meg az ő szemeit. A ki el akarta volna magát ragadtatni ama csalóka ábrándképek által, melyek a X. Károly uralmának kezdetén oly szépen rajzolták le a jövőndöt, annak elég lett

valna a Temple árvájának szigorú arcára tekinteni, hogy a viszonyok tragikus valóságát megértse.

Míg az angoulêmei hercegnő a komoly előrelátást képviseli az udvarnál, Berry hercegné annak egyetlen derűt hozó alakja. Fiatal, huszonöt éves özvegy abban az időben, midőn X. Károly trónra lép. Nem szép, de mégis van benne valami megbűvölő, ellenállhatatlanul vonzó. Élénksége, társalgási szellemessége, fiatalossága, bájjossá teszik. Azt tartja, hogy a királyi palota sem kolostor, sem fogház és még egy királyi hercegnő se érezheti jól magát, ha nem mozoghat szabadon. Olyan hát, mint a madár, melynek aranyos kalitkája van, de azért gyakran elhagyja. Nem fárad, nem unta meg az életet, érdeklí s felvidítja minden. Minden fiatal benne: szíve és szelleme egyaránt. Daczára özvegyiségének, nem panaszkodik sorsára; örül, hogy hercegné, hogy anya s boldogan élhet hazájában. Bár az angoulêmei hercegné, mint trónörökös, rangban előtte áll az udvarnál, mégis Berry hercegné ragyog, ő a központja a X. Károly udvarának is; de ő az előkelőség királynéja is. Az ő termeiben gyűlnek össze a francia és külföldi nemesség legelső alakjai s az ő társasága nem idéz fel oly bírálatokat, mint a régi uralom utolsó éveiben a Mária Antoinette meghitt társasága. De az irigykedésre nem is szolgált rá. Mária Antoinette idejében a kis Trianon látogatása az út arra, hogy az emberek a királyi kegynek mindenféle nyilvánulásához jussanak; míg ellenben a Berry hercegnő termeinek látogatói nem tekintik lépcsőnek az ott való megjelenést arra, hogy a királyi kegy útján szerencsét csináljanak.

X. Károly nem ismerte eléggé kezdetben a hercegnét, könnyelműnek tartotta s csak nagy gyermeknek nézte. Ennek dacára igen kedvelte őt; nagyon tetszett neki a hercegnő vidám természet. Egyszer azt mondja a királynak: — «Atyám, fogadjunk tizezer frankba, hogy beleülök egy omnibuszba.» — «Nem fogadok — feleli a király — mert a milyen bohó vagy, még megteszed.»

A hercegnő azonban nemcsak a vidám derűt képviseli az udvarnál, nemes vonása különösen a jótékonyág gyakorlása. Erre nézve jellemző történetet beszél az udvar egyik főbb embere. Berry hercegné a Marsau-pavillonban egy igen szigorú téli estén ünnepélyt rendezett. Minden a legnagyobb rendben elő volt készítve, midőn egyszerre a hercegnőt megzavarja egy kínos gondolat, az: hogy ebben a hideg, fagyos időben milyen sok szegény ember nélkülözhet fűtetlen szobájában. — «Menjenek azonnal — szól — s keressék fel Sassenay márkít!» (így hívták a kinstárnokot). A márkí kis vártatva csakugyan megérkezik. — «Uram — mond neki a hercegnő — azonnal írni kell Páris tizenkét maire-jének s minden levélbe egy ezer frankos bankjegyet kell tenni, hogy azon fát vegyenek és szétosszák még ma este minden kerületnek legszegényebb családai között. Ez ugyan édeskeves, de talán mégis enyhítünk vele néhány szerencsétlennek nyomorán.» — «Madame — felel neki habozás után a kinstárnoka — azonnal sietnék teljesíteni parancsát királyi fenségének, ha az lehetséges volna, de semmi vagy majdnem semmi sincs a pénztárban.» —

A hercegnő nagyon elkomorodik s csak akkor nyugszik meg, midőn a kinstárnok figyelmezteti őt, hogy az istállómestere jobban el van látva pénzzel. Ez utóbbi csakugyan átadja a tizenkétezer frankot a kinstárnoknak s még az este elosztották azt a szegények közt a hercegné szándéka szerint.

Lajos Fülöp, az orléansi herceg, a Bourbonok idősebb ágának feje, mintegy ötven éves akkor, midőn X. Károly a trónt elfoglalja. Az 1809. évtől kezdve házasa, neje Mária Amália, szicíliai hercegnő, kinek atyja: I. Ferdinánd Nápolyban uralkodott; anyja Mária Antoinette-né nővére: Mária Karolina, a nagy császárné és királynőnek: Mária Teréziának leánya. X. Károly nagyon rokonszenvez az orléansi herceggel s mindenképen kiténteti őt. Nem lehetjük, hogy Lajos Fülöp már ebben az időben gondolt arra, hogy jötevéjének, rokonának s királynak trónját majdan elfoglalja. Mindenesetre kiaknázta a X. Károly hibáit a maga javára, de ha az előbbi nem követi el azokat a hibákat, melyeket elkövetett, nem vesztí el trónját. Voltak azonban már ebben az időben, kik előre látták az orléansi herceg terveit. Gontaut asszony, Berry hercegné gyermekeinek nevelőnője, kit X. Károly hercegnői rangra emelt, ezek egyike, s így beszél el egy kis epizódot, midől a jövőre vélt következtetést vonhatni. «Az 1824. évi december 22-én a Lonoreban a kamarák ülésének megnyitása alkalmából rendkívül sokan jelentek meg, ott volt az egész udvar is. Az ágyúk dörgése jelző, hogy a király megérkezett. A mint megjelent, a terem visszahangzott a lelkes felkiáltásoktól. A király számára készített emelvényen egy kis számolyfélélt hagytak, a mi még a meghalt király idejéből való volt s midőn X. Károly felment az emelvényre, megbotlott benne. Kissé megingott s kalapja, melyet jobbkezeiben tartott, leesett; az orléansi herceg emelte fel. — A király majdnem elesett — mondá az orléansi hercegnénekem — férjem tartotta őt fel. — Nem, Madame — feleltem én — ő fensége nem tartotta fel a királyt bukásában, hanem a kalapját, azt igen is, felvette. Az orléansi hercegné különösen tekintett reám; nem szoltunk akkor semmit s csak később tértünk vissza az — eseményre». Nehány év múlva X. Károly nem a kalapját, hanem a koronáját ejti le fejről és — az orléansi herceg veszi fel.

IV.

Az udvari élet szertartásossága nem kevésbé volt fentartva X. Károly uralmának alatt is. Azok, kiknek az udvarhoz belépési joguk van, hat osztályba vannak sorozva, a szerint, a mint minden időben beléphetnek a királyi belső terembe, vagy csak a királyi dolgozószobájába, a trónterembe, vagy a trónterem előtti első vagy második szalonba. Ha a királynál játék van vagy társalgást tart, eleje terjesztik azok névsorát, kiknek belépésük van az udvarhoz és ezekből hív meg egyeseket. Az udvari élet külső fényét sem hanyagolta el X. Károly, testőrei oly fényes egyenruhákban díszelgnek, hogy Napoleonnak se voltak különben. De azt nem magáért, csak a királyság érdekében teszi; magával szemben a legnagyobb önmegtartózkodást képes gyakorolni. Midőn egyszer rá akarják venni, hogy rendeztesse be újból hálószobáját, így felel: «Ha az én kedvemért kell ennek történnie, akkor azt mondom, nem kell; de ha azért, hogy az iparosok munkát kapjanak, ám legyen, szívesen beleegyezem.»

Annál kevésbé fukarkodik a fényvel, pompával s a mulatságok minden nemével Berry hercegné. Abban az időben nem volt Európában társaság, mely kellemesebb és ragyogóbb lett volna, mint az övé. Azok az ünnepélyek, melyeket a hercegné a Tuileriákban, a Marsau-pavillonbeli lakosztályában adott, különösen kiténtek előkelőségükkel s a választékos izléssel, mely azokat jellemezte.

Az 1829. év farsangján a hercegnő olyan álarcos bált rendezett, mely sokáig képezte emlegetés tárgyát nemcsak az egész udvarnál, hanem az egész városban is. A jelmezek mind egy korból valók voltak, abból a korból, midőn az idős skót királyné, Mária, az V. Jakab özvegye Franciaországba jött, midőn II. Ferenc francia király feleségénél, Stuart Máriánál látogatást tegyen. Stuart Máriát Berry hercegnő ábrázolta, II. Ferenc királyt az orléansi her-

WEINHEIMSTEIN RÓZSIKA, A LONDONI BÁRÓ ROTSCCHILD MENYASSZONYA.

ezeg idősebb fia, a chartresi herceg, ki akkor tizenkilenc éves volt s a következő évben atyjának trónrajutásával az orléansi hercegi címet vette fel. Az ünnepély színhelye a Marsau-pavillon, idejéül pedig a farsang utolsó hétfőjét, március 2-át állapították meg.

A király, a trónörökös, a trónörökös, az orléansi herceg és hercegné, valamennyien megjelentek az ünnepélyen, de jelmez nélkül. X. Károly a jelszó kiadása után ment el oda. A négy királyné: Stuart Máriának, Lotharingiai Máriának, Medicis Katalinnak és d'Albret Jeanne-nak bevonulását a gárdazenekar játéka jelezte, mely előttük haladt. A kíséret nagyszerű volt, a hercegnők és udvarhölgyeik öltözéke pompás. Hogy annál nagyobb fényt fejtsenek ki, a trónörökösnek nemcsak saját ékszereit használja fel, hanem egy részét a korona ékszereinek is. A táncteremben emelvény volt készítve Stuart Mária számára. Berry hercegné, a ki a híres királyné ábrázolta, szemképrázató ruhában jelent meg, gyémánt koronával fején, kék bársony ruhában, hermelinnel. Kitűnően beleléte magát királyné szerepébe s méltóságosan lépdelt fel a trónra.

(Folytatása következik.)

HUSZONÖT ÉV ELŐTT.

Ista Horváth Janka.

Erdélyben 1860 január végén ünnepelték Kazinczy Ferenc születésének száz éves fordulóját. Nemzeti ünnepet ültünk. Nekünk fiatal nemzedéknek alig volt fogalmunk róla, milyen is lehet egy nemzeti ünnep; hisz a szabadságharc leverése után eltelt tizenegy év alatt még magyar létüket emlegetni se igen volt szabad az öszszirodalom erdélyi polgárainak.

Most magyar ruhát öltöttünk, pedig ez előtt négy évvel a rendőrségre vitték egyik bátyámat, mert fején pörge kalappal ment végig Brassó utcáin.

Nyilvános mulatságokról se sokat tudunk, hisz azokban a Bachrendszernek az osztrák tartományokból behozott hivatalnokai s német katonatisztek vitték a vezérszerepet, a magyar értelmiség, a mint a legkevésbé sem vett részt a közigazgatásban, ép úgy félrevonult a nyilvános élet minden megnyilatkozásától, még a mulatságoktól is, a hol az ott urakodó idegekkel kellett volna érintkeznie. Visszavonulva hasonló köze, keblébe zárta bánatát, gyűlöletét, fel-fel csillanó reménységét minden magyar ember, hallgatott, tűrt, a kényszernek engedelmessékedett, de meg nem hódolt soha.

Az osztrák hadseregnek Olaszországban esett nagy megveretése után udvariasak és elnézők lettek addig döllyfős, szigorú német uraink, a magyar közönség pedig megérezte a szabadságnak Olaszország felől lengedező fuvalmát, kilépett visszavonultságából, egyszerre bátor, követelő lett, s otthon találta magát hazájában, hol tizenegy évig csak megtűrvé.

Térfoglalásának első ténye volt a Kazinczy-ünnep. Egy magyar költő, osztrák fogságot szenvedett magyar költő emlékeztetést ünnepelni akkor merész, nagy gondolatnak látszott, a mely megdobbantotta a szívet, a szemekben felcsillantotta lelkesülés tüzeit, s örömpirt varázsolta a lemondó, halvány arcokra. És magyar ruhában ünnepelni, megmutatni az egész világnak, hogy élünk magyarok, vagyunk erős, önálló nép, e gondolatban egyesült az egész nemzet.

Teljes egyetértésben volt a nemzet akkor, hisz közősek voltak a múlt szenvedései, s még nem kelthettek visszavonást a jövő kétes reményei.

A magyar ruha nagy gondot okozott legkivált a nőknek; a férfiaknál már általánosan el volt fogadva az egyszerű fekete testhezálló magyar ruha, hozzá darutollas pörge kalap vagy kucma. Gyönyörűség volt nézni, milyen daliás a fiatal-ságunk a magyar viseletben.

De még az öreg urak is kihúzták magukat, s bármily kényelmetlen volt is nekik a szűk ruha, oly büszke önérettel viselték, hogy szinte megifjodtak tőle. A nők keresték, kutatták, milyen is volt a rég letűnt magyar női viselet; előszedték ősanynák ruha maradványait, a hol csak találtak, de azok nagyon különbözők voltak szabásban és díszben, bizonyosságul annak, hogy a divat akkor is változott, ha nem is oly gyakran, mint most. A legtöbb a tizennyolcadik századból megmaradt, de a halesonttal páncézáll keményített fűzőt már nem bírta viselni a tizenkilencedik század gyermeke.

Némelyek a népviseletet, mely akkor még virágjában volt — most már alig lehet nyomára találni — alakították szalonképessé, mások a legjobb pesti ciznél rendelték magyar öltözetet és kaptak kizsínorozott és paszományozott francia divatu ruhákat. Nagy volt a verseny magyar főköltőkben és pártokban, vagy tizenkét különböző állásra emlékezem, kinek a melyik legjobban illett, arról állította, hogy az az erdélyi ősmagyar.

Sok szó esett akkor a magyar ipar megteremtéséről, a magyar szabóknak, cizmadiáknak s kivált a paszományosoknak jól is ment dolog, míg az élelmes bécsi ipar el nem árasztotta az egész országot, talán sejtésebb, de sokkal olesőbb magyaros áruzzikkékel.

Szövőgyáraink nem voltak, hát igyekeztek házilag készíteni legalább nyári szövötteket a magyar ruhákhoz. Igazán hazafias áldozatkészség kellett ezeknek viseléséhez.

A székely szöveget is próbálták divatosá tenni, ruhákhoz, butorbevonónak, de nagy tartósság mellett is drága volt a minőségéhez képest. Az egész ipari törekvésből hiányzott a szakértelem, műizlés és főként az egységes irányítás. Mindenki a maga szakismeret nélküli eszméi szerint akart ipart teremteni. Nem is lett belőle semmi.

A nők is nagyon lelkesedtek a magyar viseletért, csoportosan fogadkoztak, hogy soha se mondanak le a magyar ruháról.

Jó, hogy nem minden fogadalom hangzik az égig.

BUDAPEST HÓ ALATT. — TISZOGATJÁK A VILLAMOS SÍNEKET.

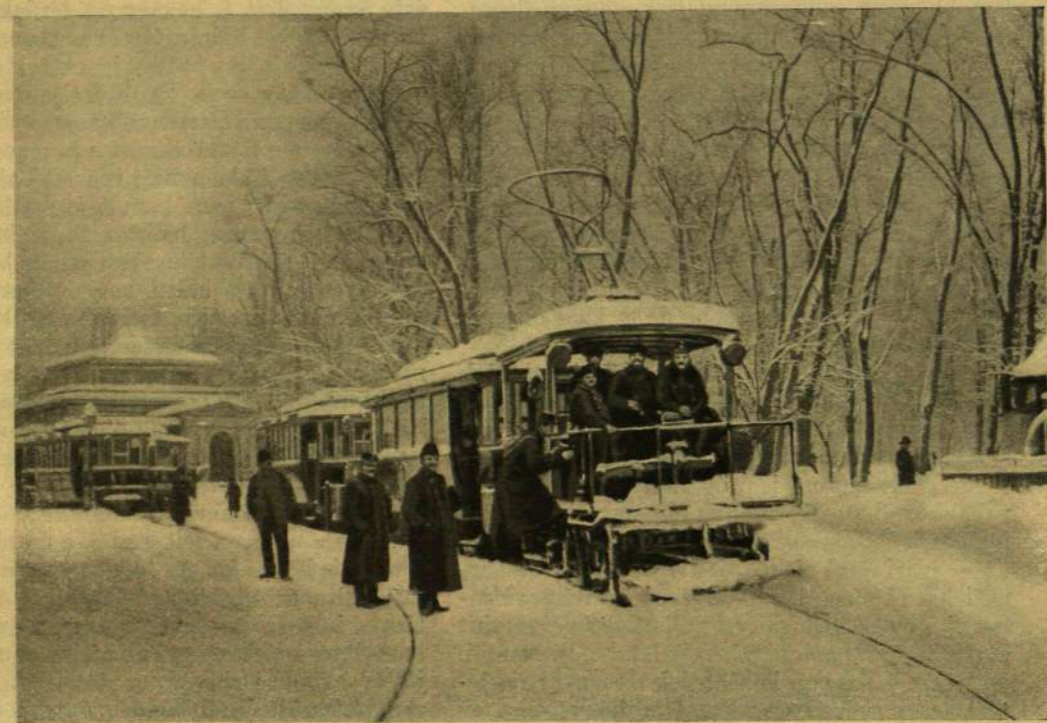
A KÁLVIN-TÉRI SZÖKŐKÚT.

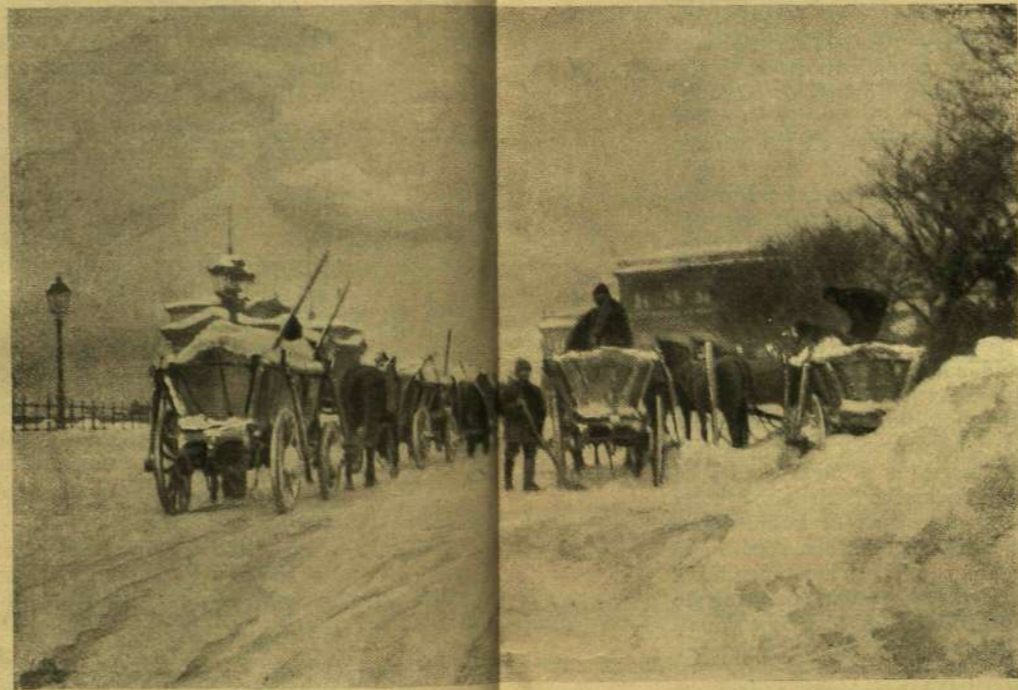
HÓBUZKÁR A KÁROLY-KÖRÜTON.

A RÓKUS-KÓRHÁZ ELŐTT.

A VILLAMOS KOCSIK HŐSÖPRŐJE.

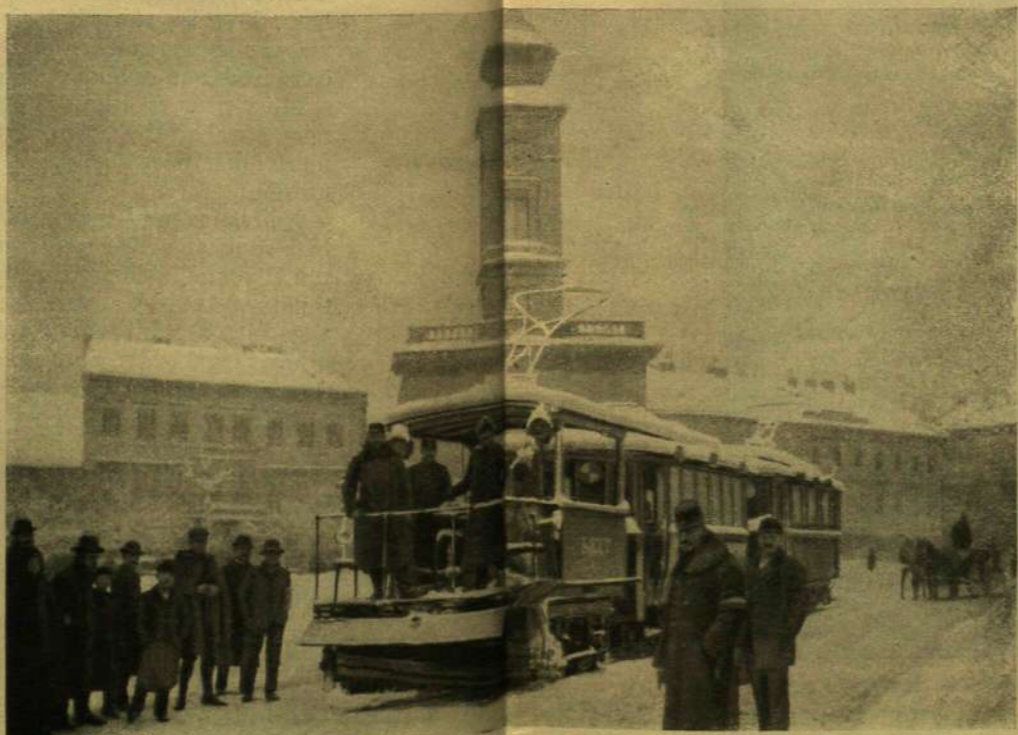
HÓ-LERAKÁS DUNAPARTON.

ELAKADT VILLAMOS KOCSIK AZ ERZSÉBET-KÖRÜTON.

BAROSS GÁBOR SZOBRA S A KELETI PÁLYAUDVAR.

A KÁLVIN-TÉR
BUDAPEST HÓ ALATT.

ARANY JÁNOS SZOBRA.

A JÓZSEF-KÖRUTON.

erdélyi püspök — elnöklésével tartott értekezleten óvást tettek a törvénytelen országgyűlés ellen és egyhangulag elhatározták, hogy nem vesznek részt benne.

Az addig ellenséggé került Haynald püspök tette az indítványt, s egyszerre nagy népszerűségre tett szert vele, jó jelnek is vették, hogy a hiperloyálisnak tartott főpap az unió-törvény mellett nyilatkozva, a magyar képviselők élére állott. Azonnal el is helyezték onnan karthagói érseki ezimel és csekély fizetéssel, hatáskör és hívek nélküli várta hat évig a politikai irány fordulását.

Várta azt az egész magyar nemzet is; bele is fáradt, el is fásult kissé.

Közben gyérülni kezdett a magyar ruha, kényelmetlen volt, aztán a külföldiek mint valami csudabogarat bámulták. Cszivilizált ember nem szeret feltűnést okozni. A sziv, a gondolkodás lehet magyar, ha a ruha nem is az, — mondogatták mindenfelé.

A magyar ipar pártolása még hamarabb megszűnt. Kisiparosaink pontatlanok voltak, hanyagul és drágán dolgoztak, s a lelkes kisérletezés után általánossá lett a meggyőződés, hogy a honi iparral nem lehet megélni, roszt és drága: megjavítani nem volt erőnk s hozzáértésünk. E hanyatlás mellett is meleg nemzeti érzés, a szabadságharc emlékeinek tisztelése, s egy jobb jövő reménye töltötte el az emberek szívét.

A porosz háború nem keltett oly nagy reményeket, mint az 1859-iki olasz háború. A nemzet óvatosabb, csendesebb, kételkedőbb lett a sok csalódás után, s így a legbiztatóbb előjelek után is az alkotmány helyreállítása alig remélt boldogító meglepetésként hatott a nagy közönségre, a mit legjobban jellemez egy nagybirtokos — később főispán esete. Magában volt otthon, mikor megkapta az örömhírt hozó hírlapokat, a kis faluban, a hol lakott, nem volt más művelt ember, az ő szive pedig úgy tele lett örömmel, hogy tán megreped, ha szóval nem könnyíthet rajta. Kiszaladt hát a vén szakácsnőhöz s azt mondta:

— Maris asszony, maga nem ért ebből egy szót se, de nekem örömben el kell mondanom, hogy az alkotmány teljesen helyre lesz állítva, a magyar miniszterium ki van nevezve.

— De biz értem én, hogy azoknak ott menni kell — válaszolt Maris asszony, öklével a szomszéd városka felé mutatva, a hol az osztrák rendszer hivatalnokai székeltek.

A nemzet többsége boldog volt, hogy visszakapta az ország alkotmányát, már úgy a hogy, de véres küzdelem nélkül. A boldog ember mindent rózsának lát, már nem csak mondták, de hitték is, hogy csupa jóakarattal, szeretettel adták vissza törvényeinket. Erdélyben ez annyira növelte a loyaltitást, hogy majd mind kormánypárti képviselőt választottak, haragudták

az ellenzékre, Tisza Kálmánt is veszedelmes rebbelinsnek tartották.

A szabadságharc szereplői is többnyire kormánypárti programmal jutottak be a képviselőházba. Pap Lajost mindig ellenzék szülővároskája választotta meg s ő a balközéphez csatlakozott.

A honvédség felállításakor fölszólította gróf Andrássy, hogy lépjen be abba ezeredesi ranggal. Ellenzékí elvei nem engedték.

Sok remény, merész törekvés feledésbe ment, ép úgy mint a magyar ruha és iparpártolás. A vezető egyéniségeknek tűrhetően ment a dolguk, nyugalom és helyt maradás volt az eszményképe a többségnek és sok idő telt bele, míg rájött a nemzet, hogy ennél több is kell boldogulásához.

A szabadságharc elagott hőseiért senki se lelkesült már. Pap Lajos mint már kormánypárti képviselő nem kellett többet ellenzékí kerületének és elhagyatva, nyomorban halt meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az új évfolyamban, mely mai számunkkal kezdődik, lapunk némileg változott beosztással jelenik meg: *Regénytár* mellékletünk nem a lap többi

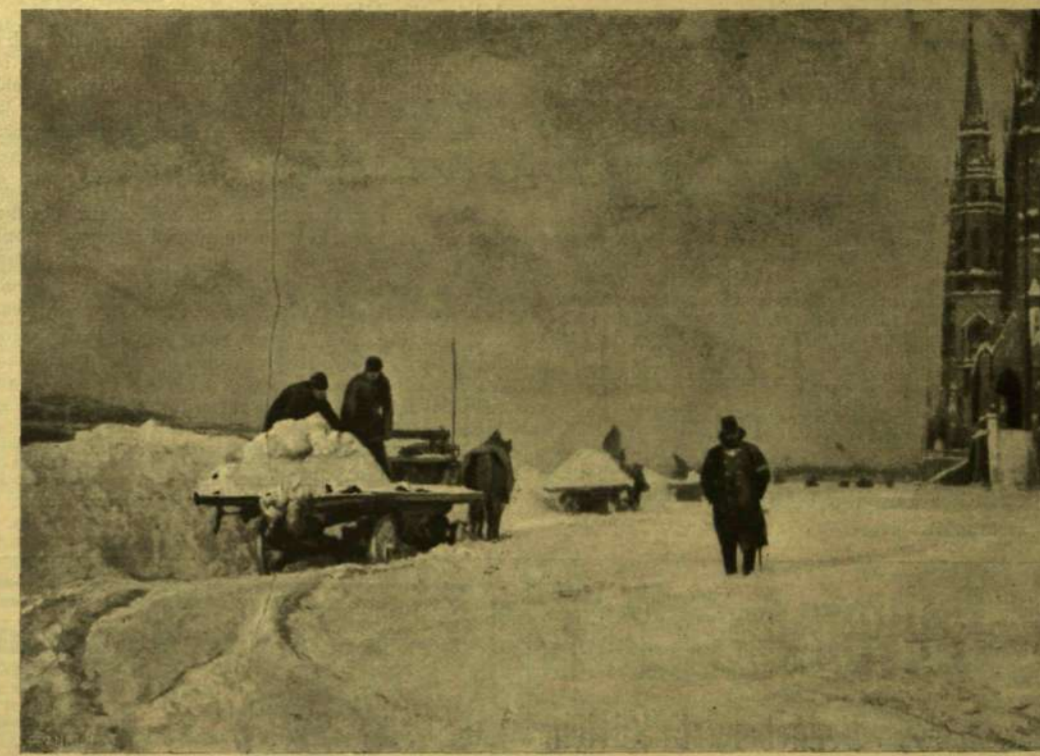

AZ ÜLLŐI-UTON.

BUDAPEST HÓ ALATT.

résztől elválasztott, külön íven kapja az olvasó, hanem egybeolvastva a második ívvel. Ezzel a lap terjedelmén, tartalmasságán nem esik semmi változás, mert szöveg és kép ugyanannyi lesz ezután is, a regényeket ugyanolyan terjedelemben adjuk, mint eddig, ellenben a lap beosztása egyszerűbb és egyöntetűbb, alkalmasabb úgy az olvasónak, mint a kiadóhivatalnak. Ezután is rendszeres két regényt fogunk közölni minden számunkban, *Mikszáth* Kálmánnak most folyó regényén kívül s arra fogunk törekedni, hogy regény-közleményeinkben a magyar s a külföldi irodalmak legjavát, úgy az irodalom, mint a nagy olvasóközönség szempontjából a legértékesebbeket s legérdekesebbeket válasszunk ki. Az új évvel *Pekár* Gyulának történeti regényét kezdjük közölni; a regény fényesen bizonyítja a kitünő író tehetségének erőteljes fejlődését. Most belépő új előfizetőinknek a kiadóhivatal megküldi *Mikszáth* Kálmán regényének eddig megjelent közleményeit.

Magyarország műemlékei. A Műemlékek Országos Bizottsága három hatalmas s a magyar művészet régi emlékeinek felkutatásában és feldolgozásában nevezetes szerepre hivatott kötetet adott ki, összefoglalásul eddigi munkásságának, alapvetőseül a jövőbelinek. A kötetek elseje nagyszabású monografia művészetünk legvirágzóbb időszakáról, a Hunyadiak koráról. Bevezetésül a nagy munka szerkesztője s a bizottság elnöke, báró *Forster* Gyula számol be azokról az intézkedésekről, a melyeket a magyar állam 1867 óta a műemlékek védelme ügyében tett. A Hunyadiak korára vonatkozó cikkek nagy része szintén báró *Forster* Gyula műve: a Hunyadiak gyulafehérvári síremlékeiről *Capistrano* Jánosnak a párisi Louvre-ban őrzött arcképéről, melyet Vivarini muranói mester festett, az esztergomi »szép templom« főkapujáról, két Mátyás-kori érdekes harangról, a budavári Halászbástyáról s a Domokos-rendi templom romjairól. Rajta kívül még *Möller* István ismerteti a Hunyadiak síremlékeinek anyagát és kivitelét, *Varju* Elemér magukat a síremlékeket, dr. *Veress* Endre a Hunyadiak síremlékei és *Castaldo* ezímen ad tanulmányt, *Schönherr* Gyula pedig *Corvin* Jánosnak a horvátországi lepoglavai templomban fennmaradt síremlékéről szól cikkében. A szöveg közé nyomott külön mellékletek között eredeti fólvételek alapján készült szép kivitelű képek hazánk nevezetesebb műemlékeit mutatják be. Az első kötetet a Műemlékek Országos Bizottságának 1902-iki munkásságáról szóló jelentés s a bizottság rajztárának pontos jegyzéke teszi teljessé. Az utóbbi *Gereczé* Péter munkája s ugyancsak ő állította össze a második kötet egész anyagát: Magyarország műemlékeinek jegyzékét vármegyék szerint s a rájuk vonatkozó bibliográfiát. A harmadik, kisebb terjedelmű kötet «A műemlékek védelme a magyar és külföldi törvényhozásban» címet viseli s egészben báró *Forster* Gyula műve. Mindenkre nézve, a ki a műemlékek ügyével foglalkozik, nélkülözhetetlen összefoglaló munka, a mely ismerteti az összes tárgyra vonatkozó hazai és külföldi törvényeket, rendeleteket

HÓ-TAKARÍTÁS AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT.

nagyobb része. A többi cikkek háttérben is van egy közös gondolat: a mai politikai életet mozgató főeszmék, a parlamentizmus, demokracia, a liberalizmus és szocializmus bírálatja a gyakorlati megvalósulás szempontjából, egy-egy tipikus példán bemutatva. Ép ezzel emelkednek a cikkek a merőben szórakoztató tárcacikkeknek magasabbra, mert a könnyedén elmondott események, változatosan rajzolt alakok a szerző szkeptikus iróniáján átszűrődve jelennek meg előttünk.

Új könyvek:

Dr. Mefisztotelesz. Írta *Szemere* György. Budapest, Franklin-Társulat; ára 250 korona.

Politikai olvasókönyv. Írta dr. *Radó* Sámuel. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Forradalom. Regény, írta *Somfai* János. Nagybeeskerek, Pleitz F. P. kiadása; ára füve 4, kötvé 5 korona.

Posta és táviró-évkönyv 1907-re. Szerkeszti *Demény* Károly. A posta, táviró és távbeszélő személyzet névjegyzékével. Megrendelhető *Szabó* Ágost postá- és táviró-főtisztánál, Budapest, főposta; ára 1.20 korona.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

54-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Újság*» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «*Vasárnapi Újság*» színes képmellékleteket is ad, több színben művészileg kivitt képeket.

A *Vasárnapi Újság* a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s kiterjeszkedik a női divatra is.

Előfizetési föltételeink:

A «*Vasárnapi Újság*» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «*Vasárnapi Újság*» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Újság*» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

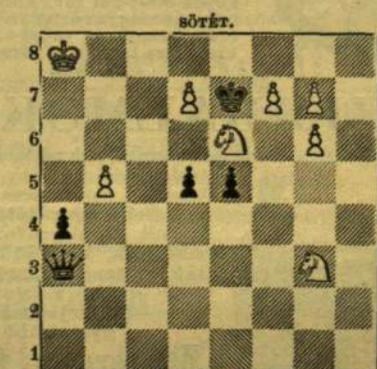
Elhunytak a közelebbi napokban: Bodófalvi *Badó* Lajos nagyszászvári földbirtokos, a magyar-osztrák bank keesemeti főnöke 39 éves korában Tomoron. — *Mautner* *Ferenccs* kávéháztulajdonos Budapestben. — *Asbóth* *Mór* földbirtokos 70 éves korában Nagyszendrőn. — *Lówensohn* *Jenő* lellei földbirtokos 35 éves korában Budapestben. — *Mandlik* *Alajos* nyug. pénzügyminiszeri számtanácsos Budapestben. — *Sternberg* *Albert*, a Gerenday A.

és fia sirkőgyár műszaki vezetője, 71 éves korában Budapestben. — *Hornjak* *Agoston* cizórkahosszúmező római katolikus plébános 44 éves korában Budapestben. — *Csorjay* *Parolczy* *Károly* szatmárhelyi ev. ref. lelkész 83 éves korában. — *Hintzka* *Gusztáv* nagykereskedő 61 éves korában Budapestben. — *Kelemen* *Mihály* 48-as Boeckai-honvédszáz 78 éves korában Hajdudorogon. Budavár ostrománál negyedmagával ő támasztotta az első létrát a vár falához. — *Deuts* *Antal* 88 éves korában Kiszellen. — *Muthnai* és *nyagyeseresényi* ifju *Vladár* *Sándor*, a kassa-oderbergi vasút nyug. tisztviselője 34 éves korában Aradon. — *Frasztacki* *Galgóczy* *Béla*, a gróf *Zichy* seniorális uradalom nyug. felügyelője, 74 éves korában Balassagyarmaton.

Gulner *Gyuláné* szül. *Reó* *Mária*, *Gulner* *Gyula* főispán neje, 60 éves korában Budapestben. — *Dobai* *Dobay* *Sándorné*, szül. *nyujtód* *János* *Vilma* 52 éves korában Kézdivásárhelyen. — *Homoki* *Vukovich* *Józsefné*, szül. *lovétei* *Mihályffy* *Irma* 37 éves korában Csákván. — *Özv.* *Nessi* *Péterné* szül. *Schneider* *Emília* 77 éves korában Budapestben. — *Nemes-podhragy* *Kozics* *Mariska* Kiskunhalason. — *Özv.* *Báumei* *Jánosné*, szül. van der *Sloot* *Emília* 74 éves korában Budapestben. — *Futó* *Sárika*, *Futó* *Ferenccs* 17 éves leánya, Budapestben. — *Özv.* *id.* *Zechmeister* *Károlyné*, szül. *Németh* *Erzsébet* 79 éves korában Győrött. — *Szerdahelyi* *Sarolta* 32 éves korában Miskolcon. — *Özv.* *Kiss* *Györgyné* szül. *Schwaab* *Anna* 57 éves korában Budapestben. — *Özv.* *kenessei* *Kenessey* *Jánosné*, szül. *bükki* *Goda* *Anna*, 93 éves korában Tükrosón. — *Csik* *Volcz* *Sándorné*, szül. *Götte* *Ernestin*, 53 éves korában Vácson; *Csik* *Volcz* *Sándor*, a «*Vasárnapi Újság*» kálmunkatársa az elhunytban nejt gyászolja.

SAKKJÁTÉK.

2517. számú feladvány. Erdy Aladártól, Budapest.

Világos indúl és a második lépésre mattot ad.

(A szép tehetségű feladványszerző egyik nagyon tetzetős alkotása.)

A 2510. sz. feladvány megfejtése *Miskolczy* *Antal*tól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

1. Kc1-b2 ... d5-e4 (a) 1. ... f5-e4

2. c3-c4 ... e4-e3 2. Vt1-b1 ... b5-b4 (b)

3. c4xb5 † matt. 3. Vb1-f1 † matt.

„Klotild kávéház“ IV. Váci-utca 38. és Irányi-utca sarkán. — Villamos megállóhely. Minden vasárnapon és ünnepnapon a n. kir. 1-ső honvédezen hangverseny. Katona Géza tulajdonos.

Katona Géza éttermei IV. kerület, Váci-utca 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör s bajor királyi udvari serfőzlékből Részvény udvari-sör: Kőbányai részvény-serfőzlékből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajdok és izletes étel.

Világos. b. Sötét. 2. Vbl-gó 1. mat. e4-e3

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — Görtler Albert. — Bihari Mór. — A Budapesti Sakk-kör. — A Budapesti III. ker. Sakk-kör (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzsig Róbert (Bakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyárák Ágnes (Szeged). — Hoffmann Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Győri Sakk-kör (Győr). — Szepők Árpád (Körömczyhánya). — Kádár Ferenc (Alsó-kubin). — A Franzfeldi Olvasó Egylet. — Róth Jenő (Franzfeld). — Kunst János (Zólyombrézd). — A Zborói Táraskör. — A Kalocsa Katolikus Kör. — Wolf János (Kalocsa). — Sádi Táraskör. — Vöröcs Miklós (Zirz). — Márkus Károly (Marburg). — Szemere László (Sárospatak). — Leblitz Gazdálkodási Kaszárna (Leblitz). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodánvágy). — A Dunaföldéri Egyenlőségi kör (Dunaföldvár).

EGYVELEG.

* Az angol parlament épületei 84 millió koronába kerültek. Ugyanennyibe került Szent Péter temploma Rómában.

Selyem és Henneberg-selyem 60 kr-tól feljebb, hermentve és vámmentesen. Minta postafordul-tával. M. gr. rendelések bármely nyelven intézendők. an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatással vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizelet nehézségénél, cukorbetegségnél és legzáró és onasztériás eseteknél. Budapest főraktár Edecskúty L. urnál.

ERTLER-ADOLF Kézmunka Iparos és Művész Budapest, VIII., József-körút 75. Nagy raktár állrajzolt, kezdett és kész készítményekben u. m. mindennemű horvát anyagok és kelmék. Biválhat mindennemű himzés, festés és mintázás. Vidékre kívánatra nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. Iskolák szállítója.

ZENEMŰVEKET vegyünk ROZSNYAI KÁROLY könyv- és zeneműíró eskedésében IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt. B6 zeneműírók könyvjegyzék Ing. ingyen.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár, szögalkatú jó minőségben, jó és pontos járást 3 évi irásbeli jótállással, darabja K 2.90, 3 darab K 8. — Éjjeli világító számlappal K 3.30, 3 darab K 9. — Kockázat kizárva! Belsőleg megmondva, vagy a pénz vissza! Székhely: utáértelvény a pénz előleges beküldése mellett. KONRAD JÁNOS első órágyár Brúx 738. szám (Csehország). Nagy képes 3000-nél több ábrával tartalmazó magyar árjegyzékemet órák, arany- és ezüst-árúkról kívánatra ingyen és bérmentve küldöm.

CZIMBALMOK, legújabb szabadalmazott azél helyő szerkezettel, melynek hangját, hangtaritást más gyártmány meg sem közelítheti, részletezésre is legmesszebb menő jótállással kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedűk, fuvolák, szitarok, okarinák stb. árcsón, legjobbak. Kiválóan elismert jó munkáért. Árjegyzéket ingyen küld. Nagyorossy Gyula m. kir. szab. hangszergyára Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Telefon 58-20.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14. Telefon 63-36. Vidéki megbízások jutányosan és pontosan eszközöltnének. Postalküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

* A só Olaszországban egyedúráságot képez s tényleg drágább mint a cukor. Eladásra csakis dohánytözsdekben kerül.

Hatásban a «Stellas-víz felülmúlhatatlannak azért nevezhető, mert e szer a megöszült haj eredeti színét nem megfestés útján adja vissza, de vegyi összetételénél fogva annak eredeti színét adja vissza.

Szerkesztői üzenetek.

Ha igaz. Ligetben stb. Nem tud semmi olyat mondani, a mi érdekes és nem tudja úgy elmondani, hogy érdekes legyen.

A beteg legény. Még betegbe a vers: keze-lába béna, a tüdej hektikus, az egész nem életképes.

Rákóczi. Nem épen roz vers, csak abban a hibában szenved, hogy nincs benne semmi, a mi különösképen megragadná az olvasót, a mivel a most készült Rákóczi-versek rettentő tömkelegéből kiváthata.

Jóslat. Az efféle hoz mélység, erő, a gondolat száryalása a a kifőjezés színes művésze kelle, — e tulajdonságokból pedig nincs meg versében egy sem. Ugyanez áll a «Kelet» címűre is.

Kíszerelés megengedve vagy a pénz vissza. 7 korona. Kérjen saját érdekébe, hogy képes magyar árjegyzékét ingyen és bérmentve. 4022. sz. Fekete acél remontoir-óra. Kézen saját szám-lappal. Felhúzó koronás és üvegirtó ábrons aranydobozból, jel-igazított «Lana» óramé-nyét és 3 évi irás-beli jótállással csak 7 korona, ugyanaz kettős fedéllel 8 korona. Megrendelhető: KONRAD JÁNOS első órágyárban Brúx 737. szám (Csehország). cs. kir. bírós. felelőstett becsis. Kitértetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

Sachsen-Allenburg. technikum Allenburg. Gé. építés és elektrotechn. papírtchn. Automobiltechn. Légiész- és vízsakma. Programingy.

Olcsó cseh ágytoll! 3 kiló gy. fosztott 9.60 K, több 12 K, fehér helypüha fosztott 18 K, 24 K, hóhéher helypüha fosztott 30 K 36 K Szállítás portmentes, után-vétel. A kíszerelés és vissza-vétel portmentésítés ellené- ben megengedték. 3494. Benedeklt. Sachsel, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

OLCSÓ JÓ ÓRÁK. Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fényjelző-bírtal jelzésével, zománcozott mutató-lappal és másod-rep-mutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. duplafélel 11 kor. 50 fill. Roskopf-rends. hor-gonyával nyitva 10 kor. Ugyanaz duplafélel 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák dús vá-lasztékban. Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legr pontosabban szabályozva, a ezért a 3 évi irásbeli jótállás hiteles. Kockázat nincs! Kísze-rés megengedve vagy pedig a pénz vissza-adatik. A megrendelést utánvétel mellett eszközli: KONRAD JÁNOS, első órágyár, Brúx, 738. sz. (Csehország), cs. kir. bírós. hítes becsis. A székes arany és ezüst kéküléssel érmekkel émlélteték ki. Alapítottá 1887-ben. A több mint 3000 képpel tiszított magyar árjegyzékemet órák, arany, ezüst, szemérek, láncok, hórúrat, dohányzó kellek, asztárak, mezekek, háztartási tárgyak, jékárúkat stb.-ről kívánatra béki ingyen és bérmentve megküldöm.

KÉPTALÁNY. ÖRÖM GONN A ÜÜÖGÉT. Az 50-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A magyar legerősebb volt a rohamban. Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Néklülőzhet-e len minden háztartásban egy valódi amerikai minden harisnyát, vásznat és posztót kijavit, mely minden felnött vagy gyermek könnyen kezelhet. Ára K 3.50 franco széküldéssel. WIEG TESTVÉREKNEL, Budapest, V. ker. Deák-utca 16. Vizsontelárusítók keresetnek, árkedvezményben részesülnek.

Nines többé lyukas harisnya. Nélkülözhet-e len minden háztartásban egy valódi amerikai minden harisnyát, vásznat és posztót kijavit, mely minden felnött vagy gyermek könnyen kezelhet. Ára K 3.50 franco széküldéssel. WIEG TESTVÉREKNEL, Budapest, V. ker. Deák-utca 16. Vizsontelárusítók keresetnek, árkedvezményben részesülnek.

A legtökéletesebb TOALETT-ASZTAL kétségen kívül az, mely Lux-féle piperecikkekkel van felsze-vel, mert ezek tapasztalat szerint a legjobban felelnek meg hivatásuknak. KÖLNÍ VIZ 1 kis üveg K. — 70, 3 üveg K 1.80 1 közép: K 1. — 3 K 2.80 (Eau de Cologne) 1 nagy K 2. — 3 K 5.60 XYRIS-CRÉME Ára 1 korona. 3 színben, felülm minden eddigi ilyenmü készítményt árá 1.20 K (Sáslilium-illat).

(SÁSLILIAM) a toalett-asztal dísz, csinos dobozban 4 korona 50 fillér. — Ugy erek, mint a legkiválóbb angol és francia illatszerek, piperecikkek kaphatók. LUX MIHÁLY drogériájában Budapest, IV., Muzem-körút 71. Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KINEMATOGRÁF! Érdékfeszítő gyer-mek és felnöttek számára. Mint «Isterna Magica» is használták, 98 cm. magas, 3 színes képszalaggal (Films) és 12 üveggéppel, petroleum-lámpával, reflektorral és használati utatással teljesen fel-szerelve, dobozban K 17. E mozgólénykép készülékekkel a fiatalok és ifregek által kedvelt kétfényképek a falra varázsol-hatók. Szerkezete nagyon pon-tos és igen egyszerű, úgy hogy bármely gyermek által is könny-en kezelhető. Követlenül megrendelhető KONRAD JÁNOS első órágyárból, Brúx, 747. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék mozgólényképekről, laterna magicákról, gözgépekről és mechá-nikai játékokról stb. kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve.

BELICZAY BÉLA mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő Budapest, VII., Csányi-utca 3. (Saját házában.) 11431 Raktárban kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és diszített viasz-gyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmaáz kicsinyben Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lipót-körút 16. VI., Izabella-utca 66. VII., Kerepesi út 78. VIII., Üllői-út 30. sz.

Ébresztő feketeerdői óra. szepen faragott szekrényben, meg-bítható, jó szerkezettel, 3 évi irásbeli jótállással, fehér csontmattókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott sílyokkal csak 2.80 korona. Évente több mint 50,000 órák küldök szét m. t. vevőim legnagyobb megelégedésére. Ez az eddig egyedül álló szám legjobb bizonyítéka oszgom megbízhatóságá-nak. Minden, még oly kis megbí-zást is a legnagyobb lelkiismeret-séggel kezeljük. Széküldi utánvétel KONRAD JÁNOS órágyár Brúx 742. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestés, de oly vegyi összetételű, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTAN BELA gyógyszertárban, Budapest, V/49, Szabadagár, Sótator-utca 5. 11186

Toronyharang ébresztő-óra 1-rendű minőség, 30 órák ütözzer-kezettel és ébrestóval, erős hangú hangszaggal, simára fényezett göm-bölgény kerettel, átmérője 30 cm., üveggel és óralappal, 3 aranyozott sütyűvel, teljesen felszerelve. 3 évi irásbeli jótállással csak 6.60 osak II-rendű minőség K 5, éjjeli ütözés mutatóval 10 fillérről kezdődő, kockázat kizárva! Belsőleges megengedve, vagy a pénz vissza-szal — Széküldi utánvétel vagy az oszgom előleges beküldése mellett KONRAD JÁNOS első órágyár Brúx, 740. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék több mint 3000 ábrával kíván-atra ingyen és bérmentve.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítő szer gyengélkedők, vérszegénység és lábhadások számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10853 Kétféle. Több mint 3500 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Váslrolható a gyógyszertárban fülleres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Bruyerfa pipák elsörendű gyártmány valódi elpusztíthatatlan Bruyerfából Sima pipaféj, erősen meghajított nedvtartóval, meggyaszár, selyem csövel és száraz szópökával, körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill. Ugyanez, de faragott Bruyerfából K 4.60. Kellemes és száraz, ezért tisztá és utol-érhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A leg-nagyobb választékot dohányzó-szerekről találhatja árjegyzékemben, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető: KONRAD JÁNOS kivitteli háza által Brúx, 746. sz. (Csehország.) Kérje saját érdekében szabadon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

Alapítva 1802. Cs. és kir. udv. szállító, szerb kir. udv. szállító. Allami arany érem 1896. Jury tag. Bronzcs érem Páris 1900. Kunz József és Társa királyi kiválts. nagykereskedők. Vászon, asztalneműek, kész fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágylakaró és szőnyegáru raktára. Budapest, V., Deák-tér 1. 11440

Tanító nélkül, tanulás nélkül, kóta nélkül mindenki átszathik Fuvóacordeon hangszeremen. Udonsás. dalokat, táncokat és indulókat. Különösen ajánlatos lakodalmi és alkalmi mulatságokra, kirándulá-sokra stb. A hangszerek 10 bil-letűje, 20 hangja, 2 mély hang-billentője van és 1 darabnak ára magántanulási iskolával együtt csak K 2.50, 3 darab K 7. — Accorden a legfinomabb kivitel-ben és legjobb hangokkal K 3.60. Széküldi utánvétel vagy a pénz előleges beküldése után KONRAD JÁNOS hang-szerkivitteli háza, Brúx, 745. szám (Csehország). 3000-nél több ábrával tartalmazó nagy képes magyar árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával órákról, arany és ezüst-érmekről. KONRAD JÁNOS első órágyár Brúx 738. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remon-tor óra K 7.60. Bejegyzett Adler Roskopf Anker Remontor óra 7 K kettős fedéllel 10 korona 50 fillér. Kockázat kizárva! Belsőleges megengedve vagy a pénz vissza-szal.

Friss- és déligyümölcs eladása! Csemegésalma valódi-tott egységese példányokat Türk-Bálint, Galvi, Ananaszartent, Canadarnett, Muskotályarant, Aranyarant, Bór, Ponyik és Szer-csike fajokból vegyesen öklös postakosárral 4 kor., tükülóssal 7 kor., 25 kilós ládával 16 kor., 50 kilósál 20 korona. Límomcheli citrom-alma tükülóssal 4.50 kor., Kompóalma közepnagyságu esemegemak tíz kilós kosárral 3-00 kor., Vajoncörték Dechan, German, Amoretten, Spadoni Spinaerpi legnemesebb fajokból vegyesen öt kilós kosárral 3-50 kor., Szagos eszárkórta 5-30 korona. Csemegésölő Muskotály 8 kor., Asztali dió őriaszemü papirhéjú 4-50 kor. Citrom aranyaszár 2 kor. Narancs messinai 2-50 kor. Jafa-narancs 3 kor. Mandarinanarancs 4-50 kor. Maroni római őriaszemü 2-20 kor. Karfiol olasz 3-40 kor. 5 kilós postakosaranték. Idei er-délyi réknyuhaj válogatott nagy-zemü dió 25 kilós zsákkal 14 kor. 10 kilós kosárral 6 kor. Malaga-szőlő Extra Royaux kilója 2-80 kor. Francia Berber datolya 3-20 kor. Cankrozott gyümölcs legf. vegyes kilója 2-80 kor. Sultán füge 1-40 kor. Brinnella 2 kor. Héjas francia mandula 2-80 kor. felfürtöt leran-teti moogyoró 1-90 kor. Giardinoeti egy kilós dobozal 3-20 kor. Cho-colate dessert honhonok mandula, moogyoró és dió tükülóssal kilós dobozal 3-20 kor. Chocolate hon-honok legf. kékelt és ropacnel-tátre kilós dobozal 3-80 korona. Salon-czukorka legfinomabb egy kilós dobozal 2-40 kor. kiváló finom teasteimény francia kevert dessert egy kilós dobozal 3-30 kor. szálítja utánvétel díjmentes esomaglóssal! BUSSETO MALVINA Budapest, Szarka-u. 4. Tésék árjegyzékét kéri.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK). Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel düssága. Kezelése egyidejűen a maga számára és orvosi tekintélyek-től elismerve. Az egységese szemmiképen ártalmas. Ot-ven éves siker. Ezernyi elismerőlevél, Világírú Egy üveg használati utatással 6.45 K. utánvétel 6.75 K. Dinkret bérmentes széküldés. J. RATIÉ, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tésék címzeini: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Pser-hofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15., Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 18., vagy bármely előkelőbb gyógyszertárba.

ELSŐRANGU MAGYAR VASSPECIALITÁS. KRIEGER TOKAJI CHINA-VASBORA Kapható 3-20 és 6 kor. üvegekben. Legmagasabb vas- és chinin-tartalma és a tokaji bor elsőrendű minősége folytán számos orvostanár rendeli. Óvakodjék a silány, bár hangzatosabb reklámmal hirdettet utánzatoktól. MAGYAR KORONA GYÓGYSZERTÁR Budapest, VIII., Kálvin-tér.

Valódi amerikai, svéd és saját készítményű tornaeszközök, hálók, ruhaterítő kötelek fehér kenderből, orosz sárczipók, kókusz lábtörök és szőnyegek, valamint gyer-mekbútorok legmegbízhatóbb forrása: Telefon 15-36 Seffer Antal Alapított 1878. sporteszközök és kötélgyártó ipartelepe. Budapest, IV. kerület, Károly-utca boltiszám 12. (közp. városház épülete.) Képes árjegyzék kívánatra díjmentes.

Csunya gyermekek szépek, Szép gyermekek csunyak, ha csinosan és tisztán tartatnak. ha nincsenek gondosan ápolva. A tisztántartott gyermek ellenálló képessége is nagyobb a betegségekkel szemben és ezért a gondos anyának igen ajánlatos kis gyermekre hintőpor (Stupp) helyett a legfinomabb alkatrészekből összeállított gyermek-Babymira-Crème használata; nedvesítő kenőcs a megörösödött és feldő-zött bőr ellen a test bármely részén, bőrküttéselnél és különösen ótvár ellen. Szárítja a fel-pörszölt, repedezett bőrt, gyökeresen gyógyítja az izadság által felforrósított bőrrészeket és turkát. Gyógyítja a fájóalmát, felfogapolt bőrt és megvéd a nap és minden ártalmas külső behatástól. Egy doboz Babymira-Crème minden gyógyszertárban 60 fillérről kapható, egy darab Babymira-zsappan 50 fillér, 5 doboz 3 korona 20 fillérről bérmentve szállít az egyedüli készítő: BRODJOVIN H. gyógyszerész, ZÁGRÁB, Zrinyi-tér 30. szám. Gyermekeknek ajánlatos a kitiünó illato, enyhé és teljesen ártatlan Babymira-zsappan.

Törv. védve.

HOPPA

angol teint-regulator.

Egészen új és biztos eljárás a szépség ápolására.

A „HOPPA“ használata által fölöslegessé válik az arcnak és kéznek kellemetlen bekenése.

A „HOPPA“ fölöslegessé teszi minden kréme, kenőcs, szappan és puder használatát.

A „HOPPA“ teljes ártalmatlansága orvosiilag igazolva van.

A „HOPPA“ teljes biztonsággal eltünteti a szepőkötet, májfoltot, mitesszereket s minden arczisztátlanságot.

A „HOPPA“ puhítja, finomítja és védi az arcot és kezet. Használati utasítás minden dobozban.

„KOSMOS“ vegyszert és kozmetikai labororium, Győr.

Főraktár:

Kaiser Vilmos és Társa drogériája

GYŐR, Baross-ut 1/g.

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Ara 2 korona 50 fillér.

JOBLYAILLATOS

MANDULA KORPA

ARC ÁPOLÁSRA

LEGJOBBAN BEVÁLT SZER

MOTSCH A. és Tsa. BÉCS

X. Quellengasse 116. sz. I. Wollzeile 9. szám.

3 évi írásbeli jótállás! K minőségben verseny nélkül!

5 korona!

valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-remontoir-óra

masszív szolid anti-magnet. horgonyművel, valódi email-mutatólapal nem papírpal védplombával ellátva, valódi n. kék-tokban, szarkaféllal a mű felett, 36 óráig jár (nem 12 óráig járó óra) díszített és aranyozott mutatókkal, pontosan szabályozva 3 évi írásbeli jótállás, drája K 3.—
3 darab — — — — — 14.—
Másozperc-mutatóval — 6.—
3 darab — — — — — 17.—

Valódi csüttek-ban másodperc-mutató nélkül — 10.—
3 darab — — — — — 28.—
Másozperc-mutatóval — 12.30
3 darab — — — — — 35.—

Nincs kockázat! Becserelés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszafizetjük! Szétküldés utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Első órágyár **Konrad János BRÜX 736.** Csehország es. kir. lites becsis.

Gazdagon illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és zeneművekről, látszerek, bőrúrak, dobhártyakellékek, aczéllárok, szerszámok, háztartási tárgyak és játékokról kívánatra bárkinek ingyen és bérmentesen megküldjük.

BORHEGYI

BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES
GYÖGYÉSZŐ ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVIZ
FORRÁSHELYLÉSE: BARTÓT, HÁROMSZÉK MEGYE
VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 2-38.
BUDAPEST, CSABEGYI U 66

Legújabb konyhafelszerelés.

Legszébb dísz minden konyha részére. Kiváló ajándéktárgy. Nincs többé heverő kés- és boszantó keresés. A tárgyak tetszetősen és használatra készen csingnek mindig egy és ugyanazon helyen. 9431. sz.

Konyhafelszerelés, finoman és tetszetősen kidolgozott fatábla órával, melynek pontos járásáért írásbelileg szavatolok és forgatható tojásfőzőórával. Minden tárggyal, u. m.: kenyér-kés, húsvéló, kószorúcs, Universal-konyhakés, a mely mint főzélkés, spékélő és babvágó használható, teljesen felszerelve minden l-rendű minőségben K 11.— 9452. sz. Ugyanaz ebresztő-órával, hangos csengéssel K 13.50

Kozékat kizárva! Kicsérelés megengedve, avagy a pénz vissza! Szétküldi utánvétel, vagy az összeg előzetes beküldése után

KONRAD JÁNOS
Első órágyár és kivitelház Brüx 748. sz. (Csehország).

Epen most megjelent, 200 oldalas, 3000 ábrát tartalmazó magyar főárjegyzékemet kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldöm.

RETHY BELA
GYOGYSZERESZ
PEMETEFÜZÜZUKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ARA 60 FILLÉR.

30 napi megtekintésre,

Arjegyzékem felületesen szemlélve, tehát kockázatot nélkül küldöm utánvétel a 603. számú „Néparató“ harmónikát, hogy mindenki annak fölülmúlhatatlanságáról meggyőződést szerzhessen. Ezen harmónikának semes a billentyűk, de a mely hangok és légszelepek részére is szavatolt, előtörtetelen pergőtollal vannak, továbbá 10 billentyű, 2 register, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni szinben fényezve, fekete lécezett szinű szelek-
Dobozja K 7.40 Magyar önközpont-inkola minden harmónikához ingyen. Olcsóbb és kisebb harmónikák a harmónika-játszsa megtanítására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.20, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmónikák K 8.00, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 árjegyzékemből választhatók. Harmónikaímlra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehországi készítmény. Kérem ezt ügyembe venni. Nincsen kockázat! Becserelés megengedve, vagy a pénz vissza. Szétküldés utánvétel az érezhegyi hangszer-kivitelé cég által:

Konrad János Brüx 743. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nál több ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

Vértess-éle Sósorszesz
Minden házban szükséges.

Sérvben szenvedők

Keleti legújabb találmánya szerencsésen megoldotta a sérvkölő kérdést. A sz. és kir. szab. Keleti-félsérvkölő, pneumatikus gummi-pelottával, a legújabb és legnagyobb sérvkölő is visszatartja. Számtalan elismerőlevele a bel- és külföld leg-híresebb orvosaitól és szaktanáraitól. Ara: Egyoldala — K 12.—
Kétoldala — — — — — 24.—
25 év óta fennálló testgyógyászati (orthopaediai) műintézetében egy fővárosi gyakorló szakorvos állandó felügyelete mellett a legképzettebb technikai kivitelben készülnek.

Műlábak és műkezek amputáltak részére
Műfüzők és egyenestartók fordítottak részére.
Járó- és támgépek csont és izületi (tuberculozikus), angolórkos, rheumás, (elgörbült) betegeknek. — Szegényeknek részletfizetés megengedve szerint.
Köldöksérv és légy has ellen. Fontos betegségeknek:
görcsös-haragynyák érzéklés, dagadt és gyermekláb ellen. Női kiszolgálás.

Kérje ingyen és bérmentve ezernél több ábrával ellátott árjegyzékemet.

KELETI J. orvossebészeti műszergyáros
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17/a. szám.
Gyár: Központi Városház. Alapítottatott 1878.

Szolid belöldi hangszerek szétküldése legolcsóbb gyári árban.

Közvetlen a forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Szétküldési feltételeim szerint nincsen kockázat, mivel becsérelés megengedve, vagy a pénz visszaadatik. Tanuló-hegedű már 4.80, 5.50, 6.—, 6.80, 7.60, 8.60 koronáért. Hangverseny-hegedűk K 12.50, 14.—, 17.—, 20.50. Orchester-hegedűk erős hanggal K 24, 28, 32, 36. Solo-hegedűk K 30, 60, 80, 120, 160. Hegedűvirág K — 80, 1.—, 1.40, 1.80, 2.—, 2.40 és fejjebb. Piccolók és fuvolák szolid kivitelben. K — 90, 1.60, 2.—, 3.—, 7.— és fejj. Clarinettek legfinomabb kivitelben kor. 9, 11, 12, 14 és fejjebb. Szétküldés utánvétel vagy a pénz előzetes beküldése mellett.

Erezhegyi hangszer-kivitelé cég.

Konrad János Brüx, 744. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nál több ábrával, kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

KÖVERSEG

korai vénység. Kínos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség! Példig minden betegségnél kezdődöt az emésztési zavarok és az elhízás okozza. Azért kell látni korán, ha a baj nincs még elhárítható, csak egy kisérletet tegy a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegyészeti bizonyítványokkal és utasításokkal utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi.

Kérje-kérje az **ORV. TÖRÖK JÓZSEF**
Mad. Mandl Ida, Bpest, gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fillér.

Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve.

Kapható:
Török József gyógyszerárban Budapestben, valamint a készítőnél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszerárban,
ARAD, Szabadság-tér.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely számtalan, ártalmatlan s rögtön szápit. A Földes-féle MARGIT-CREMET gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szepőkötet, májfoltok, bőrathak, pattanások, kúttások s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnék annak pártján és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználassa után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb háfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kifűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különbözteshető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ara 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Dr. Kretzlyt Armin gyűjteményéből.

A. BALATON PARTJÁN. — Mészöly Géza utolsó festménye.

A Franklin-Társulat nyomdája saját látványtervezésűn készített.

2. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JANUÁR 13.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ..... 16 korona.
Félévre ..... 8 korona.
Negyedévre ..... 4 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is eszolandó.

A BUDAI VÁRPALOTA.

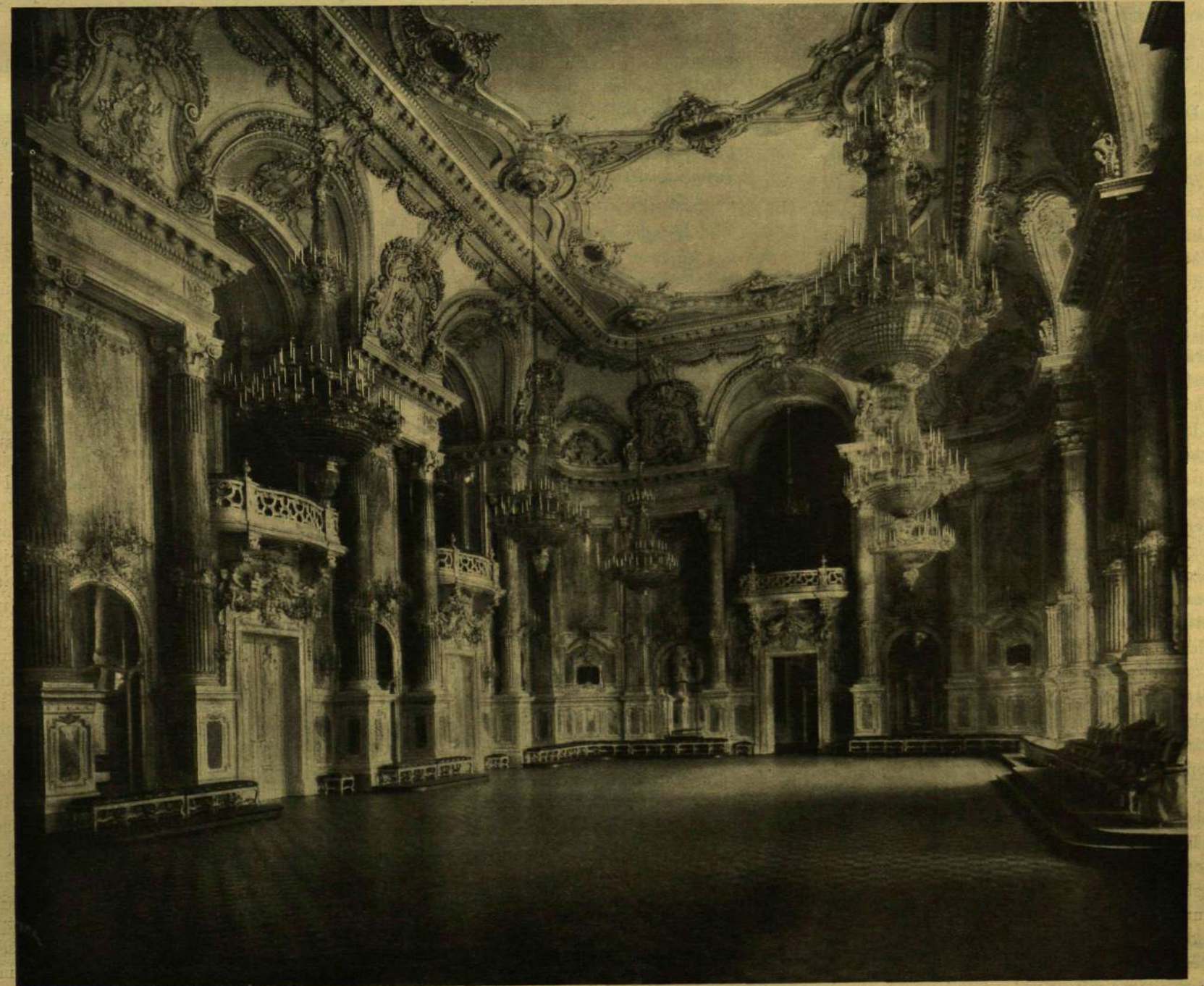
FERENCZ JÓZSEF Ő Felségének van gyönyörű háza Budapesten, a Kigó-téren, de azért, ha itt mulat is magyar rezidenciájában, a király nem a maga házában lakik. Vagy legalább is nem olyanban, a mely az ő nevéen áll a telekkönyvben. A királynak is van háziura.

Nem olyan, a ki stájerol. Az ő háziura egy örökké élő dicsőség, egy ragyogó klenódium: a Magyar Szent Korona.

Ez a budavári királyi palota telekkönyvi tulajdonosa. Egyéb ingatlanal nem is szerepel semmiféle telekkönyvben. De ezt a ragyogó, hatalmas nagy házat az ő nevére építették, még pedig előlegről. A költségeit, ugyan az állam

adta kölcsön és esztendei részletekben vonják le a szép milliokat a ezivillistából. Ekkora előlege aligha van még valakinek ezen a kerek világon, de olyan helyen is van, hogy nem kell miatta aggódni. Jó pénz.

Akkora darab földön, mint Magyarország, nincs olyan kevés királyi palota sehol egész Európában, mint nálunk. Az angol királynak,

TÁNCZTEREM A BUDAI KIRÁLYI VÁRPALOTÁBAN. — Weinwurm fényképs.